



# ПРОГРАМА

**за управление на отпадъците на територията на  
община Генерал Тошево 2015-2020 г.**



**2015 г.**

## **СЪДЪРЖАНИЕ**

### **I. ВЪВЕДЕНИЕ**

#### **1.1. Обхват на програмата**

#### **1.2. Принципи и действащо законодателство**

### **II. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ**

### **III. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА**

#### **3.1. Географска характеристика**

##### **3.1.1. Релеф, териториални и поземлени ресурси**

##### **3.1.2. Климат**

##### **3.1.3. Водни ресурси**

##### **3.1.4. Почви и полезни изкопаеми**

#### **3.2. Административно – териториална характеристика**

#### **3.3. Социално-демографска характеристика**

#### **3.4. Икономическо развитие на общината**

##### **3.4.1. Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми**

##### **3.4.2. Промисленост**

##### **3.4.3. Селско стопанство**

##### **3.4.4. Туризм, търговия и услуги**

### **IV. СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ**

#### **4.1. Анализ на отпадъците**

##### **4.1.1. Генерирани битови отпадъци**

##### **4.1.2. Строителни отпадъци**

##### **4.1.3. Производствени и опасни отпадъци**

##### **4.1.4. Специфични потоци отпадъци**

#### **4.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци**

##### **4.2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци**

##### **4.2.2. Система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците**

##### **4.2.3. Обезвреждане на отпадъци**

##### **4.2.4. Предотвратяване на риска от стари замърсявания**

#### **4.3. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции и финансиране на дейностите**

**4.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване**

**4.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите**

**4.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците**

**4.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци**

## **V. ПРОГНОЗИ**

## **VI. SWOT АНАЛИЗ**

## **VII. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА**

## **VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ**

**8.1. Мерки за предотвратяването образуването на отпадъци**

**8.2. Мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло**

**8.3. Мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците**

**8.4. Мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради**

**8.5. Мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация**

**8.6. Мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците**

## **IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ**

## **X. СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ И СХЕМИТЕ**

## **XI. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ**

## **XII. ПРИЛОЖЕНИЯ**

## **I. ВЪВЕДЕНИЕ**

Общинските програми за управление на отпадъците са един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Те се разработват в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмите за управление на отпадъците са секторни програми и са неразделна част от Общинските програми за опазване на околната среда.

Настоящата Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г. е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2014-2020 г.), приет от Министерският съвет на 22.12.2014 г. Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото.

Съгласно действащия Национален план за управление на отпадъците (НПУО 2014-2020 г.) община Генерал Тошево е включена в регион за управление на отпадъците Добрич и е член на СНЦ „Управление на отпадъците - Регион Добрич“, в което влизат общините: Добрич, Добричка, Тервел, Каварна, Балчик, Шабла, Генерал Тошево, Крушари и Никола Козлево.

Настоящата Програма е насочена към подобряване на организацията за управление и намаляване количеството на образуваните отпадъци в община Генерал Тошево и създава необходимите предпоставки за успешна реализация и финансиране на планираните мерки и дейности.

Програмата има за цел да отрази актуалното състояние и да планира дейностите с отпадъците на територията на община Генерал Тошево, в съответствие с действащите нормативни изисквания. Разработването ѝ се базира на наличните данни за отпадъците, резултатите от проведени проучвания на системите за управление на отпадъците в общината, както и на анализ на възможностите за финансиране на планираните дейности. На база на събраните данни са направени експертни предложения и прогнози за развитие на инфраструктурата и практиките за управление на отпадъците.

Ключов елемент на програмата е спазването в приоритетен ред на йерархията за третиране на отпадъците:

- Предотвратяване образуването на отпадъци;
- Рециклиране, повторна употреба или извличане на вторични суровини и енергия;
- Екологосъобразно обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

При разработването на програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия породени от стремежа на Община Генерал Тошево за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

### **1.1. Обхват на програмата**

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините и компетенции на кмета, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и техните подзаконовите нормативни актове.

Обхватът и съдържанието на Програмата са в съответствие и с Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците утвърдени със Заповед № РД-211/31.03.2015 г. на Министъра на околната среда и водите.

В обхвата на настоящата Програма попадат дейностите, свързани с формираните на територията на община Генерал Тошево отпадъци, изведени и приоритизирани на база идентифицираните проблеми, които общинското ръководство трябва да реши, за да се постигне екологосъобразното им управление.

Програмата разглежда процесите от образуването на отпадъците до тяхното крайно обезвреждане, а именно:

- видът на отпадъците и тяхното образуване;
- количества и характеристика на отпадъците;
- начин на събирането и използвани съдове;
- транспортиране и използвана техника;
- рециклиране и оползотворяване;
- обезвреждане на отпадъците.

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево е изготвен анализ на съществуващото състояние по отношение дейностите, свързани с отпадъците, на база който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите за периода 2015-2020 г. Разработен е План за действие, в който са посочени необходимите мерки в близка и в средно-срочна перспектива, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на планираните дейности.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при следните обстоятелства:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- при промяна на обхвата на регионалната система;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

## **1.2. Принципи и действащо законодателство**

При определянето и приоритизирането на мерките, заложи в Програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в общата европейска и национална политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националният план за управление на отпадъците 2014-2020 г.:

- *„Устойчиво развитие”* - използване на природите ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.
- *„Предотвратяване”* - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- *„Превантивност”* – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап за предотвратяване на замърсяването.
- *„Йерархия на управлението на отпадъците”* - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъците в йерархичен ред - предотвратяване; рециклиране, повторна употреба и екологосъобразно обезвреждане.
- *„Разширена отговорност на производителя”* и *„Замърсителят плаща”* – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- *„Интегрирано управление на отпадъците”* - комплекс от законодателна, институционална и технологична дейност, целяща предотвратяване образуването на отпадъци или тяхното редуциране чрез рационално оползотворяване изразяващо се в повторната им употреба и увеличаването на рециклирането им.
- *„Близост”* и *„Самодостатъчност”* – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- *„Участие на обществеността”* – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за

управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Мерките в настоящата програма са набелязани в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази с изискванията на следните нормативни актове:

- 1 Закон за управление на отпадъците;
- 2 Закон за опазване на околната среда;
- 3 Закон за устройство на територията;
- 4 Закон за местните данъци и такси;
- 5 Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
- 6 Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъците, включително информация и от общините;
- 7 Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- 8 Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- 9 Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- 10 Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- 11 Наредба №7 от 19.12.2013 год. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- 12 Наредба за разделно събиране на биоотпадъците;
- 13 Наредба за третиране на биоотпадъците;
- 14 Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали;
- 15 Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки;
- 16 Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;
- 17 Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието;
- 18 Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти;
- 19 Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства;
- 20 Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване;
- 21 Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори;
- 22 Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми;
- 23 Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми;
- 24 Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда.
- 25 Наредба за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на община Генерал Тошево

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

- 1 Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

2 Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

3 Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

***Нови ключови разпоредби – Рамкова директива за отпадъците (РДО) от 2008 г.***

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въведе и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- до 2020 г. да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- до 2020 г. да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- до 2014 г. страните-членки да разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- най-късно до 2015 г. да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита напълно и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

## **II. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ**

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево за периода 2015-2020 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

**1 Обща програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 година „Благоденствие в рамките на нашата планета“**

С цел ЕС да се превърне в „ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика”, със Седмата Програма за действие по околна среда се гарантира, че

не по-късно от 2020 г. отпадъците ще се управляват безопасно като ресурс и за да се предотврати вредата за здравето и околната среда, абсолютното генериране на отпадъци и генерираните отпадъци на глава от населението ще намаляват и депонирането ще е ограничено до остатъчните отпадъци. Това ще включва прилагане на йерархията на отпадъците в съответствие с РДО и ефективното използване на пазарни инструменти и мерки, за да се гарантира, че: 1) депонирането е ограничено до остатъчните отпадъци (т.е. тези, които не подлежат на рециклиране и оползотворяване); 2) енергията се оползотворява само от материали, които не подлежат на рециклиране, като се вземат предвид разпоредбите на член 4, параграф 2 от РДО; 3) рециклираните отпадъци се използват като основен и надежден източник на суровини за Съюза чрез разработването на нетоксични цикли на материалите; 4) опасните отпадъци се управляват безопасно и генерирането им е намалено; 5) незаконните превози на отпадъци са премахнати; и 6) намаляване на хранителните отпадъци.

## **2 Национална програма за развитие: България 2020**

Националната програма за развитие: България 2020 е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. и е базата за програмирането на стратегически документи във връзка с изпълнението на националните политики. Документът спомага за оптимизиране на програмирането на развитието на България до 2020 г., като осигурява връзката между националните приоритети на Република България с целите на ЕС в контекста на Стратегията „Европа: 2020”.

Програмата идентифицира осем национални приоритета, третият от които е: *„Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал”*. Основен негов подприоритет е *„Създаване на условия за опазване и подобряване на околната среда в регионите, адаптиране към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси”*.

С темата за отпадъците е пряко обвързан и друг приоритет на Националната програма за развитие: България 2020 - Приоритет 7 *„Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност”*, подприоритет 7.5. *„Повишаване на ефективността на използване на ресурсите”*, области на въздействие *„Въвеждане на нисковъглеродни, енергийно ефективни и безотпадни технологии”* и *„Оползотворяване и рециклиране на по-голямо количество отпадъци”*.

## **3 Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.**

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: *„Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда”* е определена специфична цел за *„ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г.”*.

## **4 Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.**

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

**Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:**

**Общество и бизнес, които не депонират отпадъци**

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел са:

- Цел 1: Намалване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване
- Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда
- Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда
- Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

## **5 Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)**

За първи път в България бе разработена и Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО. НППОО е неразделна част от НПУО и определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

**Стратегическа цел на НППОО:** *Прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъци.*

**Оперативни цели:**

- Намалване на количеството на отпадъци;
- Намалване на вредното въздействие на отпадъците;
- Намалване на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево за периода 2015-2020 г. е в координация и допринася за изпълнението и на следните документи:

- 6 Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;
- 7 Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа – „Превръщане на отпадъците в ресурси до 2020 г.”
- 8 Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- 9 Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- 10 Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.
- 11 Регионален план за развитие на Североизточен район 2014-2020 г.
- 12 Областна стратегия за развитие на област Добрич 2014-2020 г.
- 13 Общински план за развитие на община Генерал Тошево 2014-2020 г.
- 14 Програма за опазване на околната среда на община Генерал Тошево.

### III. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

#### 3.1. Географска характеристика

Фиг. 1: Карта на област Добрич



Община Генерал Тошево е разположена в Североизточна България на площ от 982,2 кв. км. Тя се намира в Южна Добруджа и е една от съставните общини на област Добрич. Северната граница на общината е Република Румъния, на изток граничи с общините Шабла и Каварна, на запад с Крушари, а на юг с Балчик и Добричка община.

Генерал Тошево е на второ място по територия и на шесто по население сред общините в област Добрич. Общината заема 20,8% от територията на областта и 6,8% от Североизточен район (СИР, NUTS 2). В Генерал Тошево живее 8% от населението на областта (15 097 души към 01.02.2011 г.) и 1,6% от населението на СИР.

Община Генерал Тошево е с периферно географско местоположение – намира се в пограничен район, относително встрани от важни транспортни артерии (магистрала) и големи административни центрове, което я прави в известна степен изолирана от активен пътникопоток и крупни индустриални агломерации. Общината разполага с природен, икономически и човешки ресурс, благоприятен биоклиматичен потенциал, високопродуктивни обработваеми земеделски земи и мрежа от защитени територии. През територията ѝ преминава международна ЖП линия Добрич-Кардам за Букурещ и Европа.

Град Генерал Тошево е разположен на 25 км от областния град Добрич, на 75 км от морския и пристанищен център – Варна и на 504 км от столицата - София.

##### 3.1.1. Релеф, териториални и поземлени ресурси

Община Генерал Тошево е разположена в източната част на Дунавската хълмиста равнина и заема част от Добруджанското плато. Сравнително голямата територия на общината не е богата на релефни форми. Тя попада изцяло източно от вододела на с. Росица и с. Стожер, от където добруджанското плато получава лек наклон на изток и североизток. То е слабо разчленено от суходолията, които са насочени към Черно море.

Територията в западната част има добре изразен хълмисто-платовиден характер с максимална височина до 250 м. надморско равнище. Релефът на общината създава предпоставки за развитие на селското стопанство, с възможност за максимална механизация на производствените процеси и предпоставки за благоприятно разположение на техническата инфраструктура.

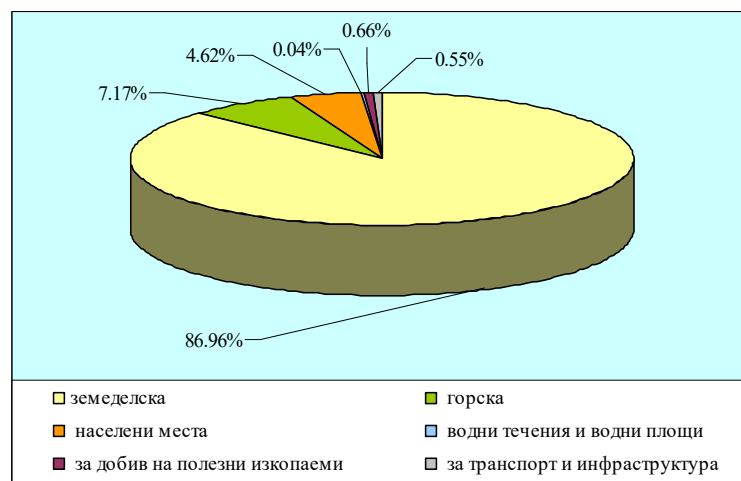
На територията на община Генерал Тошево се установяват две геоложки формации – Сармат и Кватрернер. Сарматът е представен главно от варовици, кавернозни варовици и пясъчливи варовици, обикновено здрави и оцветени сиво до жълтеникаво. Мощността им варира силно от 15 м. до към 100 м., но обикновено е около 60- 70 м.

Кватернерът в района на общината е представен от лъсови отложения (лъсов комплекс) и глини. Лъсовият комплекс покрива основните скали. Заравнените и заоблени форми на терена се дължат на лъсонавяването, поради което всички долини и понижени участъци са били запълнени с лъос. Мощността на лъсовия комплекс варира силно от няколко метра до около 20 м. За района на гр. Генерал Тошево до ок. 12 м., с. Кардам и с. Люляково- около 5- 6 м., а около селата Житен,

Росица, Лозница- до около 20 м. В лъсовият комплекс се установяват обикновено два хоризонта лъос и два хоризонта лъсови глини. Лъосът е бежов сух мокропорест, праховопесъклив, с редки дребни варовити кукли, трошлив и твърдопластичен. Лъсовите глини са кафяви, някъде с червеникав оттенък, средно до твърдопластични с варовити ядки.

Около 94% от територията на община Генерал Тошево се състои от земеделски и горски площи. Най-голям е относителният дял на земеделската земя – 854 119 дка (86,96% при средно за страната 57,4%). Обработваемата земеделска земя по официални статистически данни е около 795 292 дка или около 93% от земеделските територии.

Фиг. 2: Баланс на площта на община Генерал Тошево по видове територии



Източник: Национален статистически институт

Горските площи заемат 7,17% от територията на общината – 70 412 дка. По този показател Генерал Тошево е много под средните стойности за страната - 33,5%.

Водните течения и водни площи имат относителен дял 0,04%, а териториите за транспорт, инфраструктура 0,55%. Териториите за добив на полезни изкопаеми са 6 479 дка или 0.66 % от общата площ. Населените места заемат 4,62% от територията на общината (45 427 дка).

Таблица 1: Населени места в Община Генерал Тошево с площ на землищата

| Населени места             | Площ (кв км.) |
|----------------------------|---------------|
| Гр. Генерал Тошево         | 63.655        |
| с. Александър Стамболийски | 27.921        |
| с. Балканци                | 19.475        |
| с. Бежаново                | 30.336        |
| с. Василево                | 18.557        |
| с. Великово                | 15.828        |
| с. Вичово                  | 13.759        |
| с. Градини                 | 16.205        |
| с. Горица                  | 7.313         |
| с. Дъбовик                 | 22.295        |
| с. Житен                   | 23.51         |
| с. Зограф                  | 13.295        |
| с. Изворово                | 42.592        |
| с. Йовково                 | 7.937         |
| с. Калина                  | 21.933        |
| с. Кардам                  | 55.354        |
| с. Конаре                  | 12.539        |

|                         |                |
|-------------------------|----------------|
| с. Краище               | 17.744         |
| с. Красен               | 35.074         |
| с. Къпиново             | 20.87          |
| с. Лозница              | 23.849         |
| с. Люляково             | 19.051         |
| с. Малина               | 12.336         |
| с. Огражден             | 23.591         |
| с. Петлешково           | 22.549         |
| с. Писарово             | 11.633         |
| с. Пленимир             | 11.237         |
| с. Преселенци           | 31.175         |
| с. Присад               | 5.693          |
| с. Пчеларово            | 26.444         |
| с. Равнец               | 9.85           |
| с. Рогозина             | 26.493         |
| с. Росен                | 18.617         |
| с. Росица               | 64.615         |
| с. Сираково             | 21.165         |
| с. Сноп                 | 16.44          |
| с. Снягово              | 17.676         |
| с. Спасово              | 47.487         |
| с. Средина              | 16.775         |
| с. Сърнино              | 21.524         |
| с. Узово                | 7.937          |
| с. Чернооково           | 39.909         |
| <b>Общо за общината</b> | <b>982.238</b> |

Източник: Община Генерал Тошево

### 3.1.2. Климат

Климатът в общината се определя от атмосферната циркулация, характерна за климатичния пояс на умерените ширини, т.е. територията на общината попада в умерено – континенталната климатична област. Средната годишна температура на въздуха е 13,5 градуса С, като минималните температури се отнасят към месеците януари и февруари, а максималните към юли и август. Средно зимните температури за района (XII, I, II) са 0.5°C, а средно летните (VI, VII, VIII) - 20.1 о С. Броят на дните с мъгли, е около 30.

Общината попада в зоната на не високи количества на валежите, като средно годишните валежи са сравнително ниски - 500 мм./ кв.м. Характерен е зимния и летен максимум. Значителни количества на валежите има и през пролетта, докато най- ниски са през есента.

Преобладаващите ветрове за района през отделните сезони на годината са от север, запад и най- често северозапад. Средната скорост на вятъра е около 3,5 м./ сек.

Средната относителна влажност на въздуха е 78%. През зимния период влажността достига 85- 86 %, а през лятото спада до 68- 69%.

### 3.1.3. Водни ресурси

Община Генерал Тошево не е богата на водни ресурси. Повърхностно течащи води има само в дерето край с. Изворово, част от водите на което се вливат в язовир Дрян, а останалата част продължават в Румъния и там се губят в окарстените варовици. Поръзността на льосовата покривка и окарстената варовикова основа, заедно с оскъдните валежи и слабия наклон на релефа,

са комплекс от обстоятелства, определящи липсата на повърхностно течащи води и за наличието на суходолия.

В района на селищната система подпочвените води се установяват на значителна дълбочина от повърхността на терена. Водоносни са кавернозните и силно напукани зони на сарматските варовици, като за водоупор служат мергелни прослойки. Това е сарматския водоносен хоризонт, който е изграден от окарстени варовици с песъчлива компонента. Нивото му се установява на няколко десетки метри от повърхността /тръбни кладенци с. Сираково на дълбочина 32 м., а при с. Дъбовик на 52 м/.

По химичен състав водите от сарматския водоносен хоризонт са хидрокарбонатно калциеви и са годни за питейни нужди. Използват се за водоснабдяване, поливане и други цели. Режимът им на движение в зависимост от условията е най- често турбулентен, много рядко ламинарен и в значителна степен смесен, с коефициент на филтрация около 200 л./24 ч.

В община Генерал Тошево има общо 237 кладенци общинска собственост, от които 81 са потенциално опасни. Реализира се програма за обезопасяване на част от тях.

Таблица 2: Кладенци - общинска собственост по населени места в община Генерал Тошево (бр.)

| Населено място             | Кладенци   | Опасни кладенци |
|----------------------------|------------|-----------------|
| с. Александър Стамболийски | 13         | 4               |
| с. Бежаново                | 26         | 4               |
| с. Великово                | 8          | 4               |
| с. Вичево                  | 13         | 3               |
| с. Градини                 | 42         | 2               |
| с. Дъбовик                 | 2          | -               |
| с. Зограф                  | 6          | 6               |
| с. Къпиново                | 13         | 8               |
| с.Изворво                  | -          | 4               |
| с.Калина                   | 5          | 3               |
| с.Красен                   | 21         | 6               |
| с. Преселенци              | 2          | -               |
| с. Рогозина                | 17         | 3               |
| с. Сираково                | 11         | 5               |
| с. Спасово                 | 16         | 5               |
| с. Средина                 | 11         | 5               |
| с. Сърнено                 | 11         | 11              |
| с. Чернооково              | 20         | 8               |
| <b>Общо:</b>               | <b>237</b> | <b>81</b>       |

Източник: Община Генерал Тошево

Най-много са кладенците в с. Градини – 42 бр., от които само 2 са потенциално опасни, а съответно най-малко са кладенците в селата Дъбовик и Преселенци по 2 бр. В с. Сърнено всичките 11 кладенеца са потенциално опасни.

На територията на община Генерал Тошево няма открити минерални извори.

#### 3.1.4. Почви и полезни изкопаеми

Почвите са един от основните ресурси в общината. Територията на общината е заета изцяло с черноземи. Разпространени са трите подтипа:

- Карбонатни черноземи;

- Типични черноземи;
- Излужени черноземи.

Карбонатните черноземи преобладават в северозападната част на селищната система. Те заемат изцяло землищата на селата Красен, Росен, Краище, Житен. Голяма част от землищата на селата Росица, Лозница, Изворово, Сноп, Градини и територията северозападно от Кардам. Характеризират се със средно мощен хумусен хоризонт, по механичен състав са средно до тежко пясъкливо-глинести, имат рохкав строеж, добър въздушен и топлинен режим. Почвената им реакция е слабо алкална. Те притежават добра водопропускливост и средна водозадържаща способност. Отличават се с добро плодородие. Главно мероприятие за получаване на високи добиви при тях е подобряване на водния им режим.

Значително разпространение на територията на общината имат и типичните черноземи. Те са разположени по компактно в землищата на селата Спасово, Рогозина, Александър Стамболийски, Сърнино, Сираково, около с. Пчеларово, територията между селата Кардам, Писарово, Чернооково и гр. Генерал Тошево. По своите морфологични, физични и химични свойства типичните черноземи са сходни с карбонатните черноземи, поради което са обединени в една агропроизводствена група.

Излужените черноземи са разпространени най-много в южната част на общината. Те заемат териториите южно от гр. Генерал Тошево, около селата Дъбовик, Равнец, Люляково, Малина, Преселенци, Петлешково, между Чернооково и Рогозина, около Росица, Василево, Балканци, Конаре. Тези почви се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт. Механичният им състав е средно до тежко пясъкливо-глинест. Почвената им реакция е неутрална.

Макар и незначителни по площ, на отделни места се срещат плитки, ерозирани, слабопродуктивни земи. Разпространени са главно в източната част на системата около държавния горски пояс край селата Бежаново, Александър Стамболийски, Сърнино, Сираково, Калина, Василево, Балканци, около Кардам, Огражден, Генерал Тошево и др.

На територията на община Генерал Тошево се срещат следните полезни изкопаеми:

- *Черни каменни въглища* – близо до границата на общината се намира добруджанския въглищен басейн. Центърът му е около с. Вранино община Каварна. Запасите на въглища са много големи (повече от всички запаси на въглища в България взети заедно), като качеството им е много добро-висококалорични коксуващи черни въглища. Същите обаче се намират на голяма дълбочина – между 300 м. и 1300 м. от повърхността и лежат под два обилни водоносни хоризонта (сарматския и валанжския). Това изисква много време на проучване и определяне начина на експлоатацията им.

- *Бентонитови глин*и - намират се североизточно от с. Красен. Не са извършвани геоложки проучвания, но се предполага, че биха могли да се използват за химическата, хранителната и нефтената промишленост, тъй като притежават свойството да поглъщат определени вещества, намиращи се в газообразно или разтворено състояние. По геоложки съображения запасите са големи и находището перспективно.

- *Глин*и за тухларската промишленост - за тази цел могат да се използват лъсът и лъсовите глин, които покриват по-голямата част от общината.

- На територията на с. Рогозина се провеждат дейности по проучвания за природен газ.

### 3.2. Административно –териториална характеристика

Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Генерал Тошево е определен на 4-то ниво - малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини.<sup>1</sup>

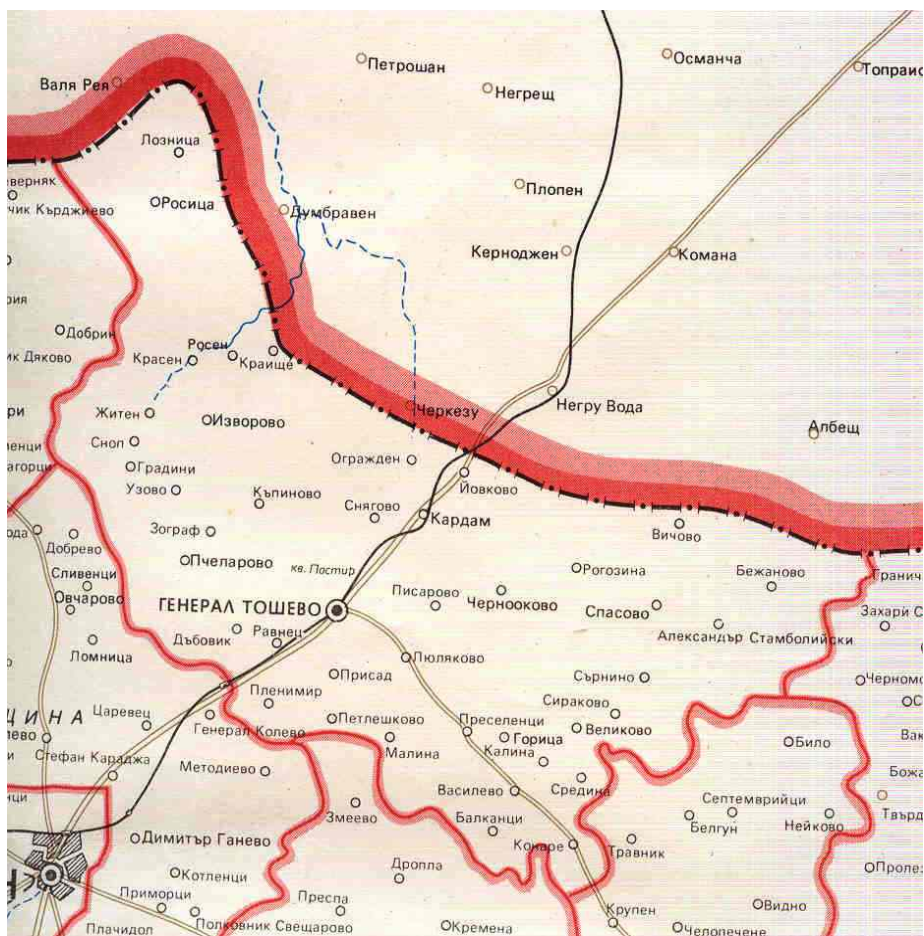
Административният център на общината попада в списъка с 67 града за подкрепа от Оперативна програма „Региони в растеж” за програмен период 2014 – 2020 г. и ще има специално

<sup>1</sup> Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др.

заделен финансов ресурс за проекти, дейности и мерки в рамките на град Генерал Тошево, детайлизирани в Интегриран план за градско възстановяване и развитие за същия седем годишен период.

Административно-териториалната структура на общината се състои от: административен център - град Генерал Тошево и 40 села: Петлешково, Писарово, Пленимир, Преселенци, Присад, Пчеларово, Равнец, Рогозина, Росен, Росица, Сираково, Сноп, Снягово, Спасово, Средина, Сърнино, Узово, Чернооково, Александър Стамболийски, Балканци, Бежаново, Василево, Великово, Вичово, Градини, Горица, Дъбовик, Житен, Зограф, Изворово, Йовково, Калина, Кардам, Конаре, Краище, Красен, Къпиново, Лозница, Люляково, Малина.

Фиг. 3: Карта на населените места в община Генерал Тошево



Урбанизираността на територията на общината е 44% градско, спрямо 56% селско население /при 73% за страната в полза на градското/.

Урбанистичната класификация на селищата е поляризирана - един град, 2 големи села – Спасово и Кардам (над 1000 жители), 4 средно големи села – Пчеларово, Росица, Йовково и Люляково (500-1000 жители), 11 средни села – Петлешково, Преселенци, Присад, Равнец, Снягово, Чернооково, Василево, Изворово, Красен, Къпиново и Малина (200-500 жители), 6 малки села – Писарово, Рогозина, Горица, Дъбовик, Житен и Зограф (100-200 жители) и 18 много малки села – Пленимир, Росен, Сираково, Сноп, Средина, Сърнино, Узово, Александър Стамболийски, Балканци, Бежаново, Великово, Вичово, Градини, Калина, Конаре, Краище и Лозница (под 100 жители).

Селищната система е добре изградена и териториално балансирана. Състои се от 41 населени места – 1 град и 40 села. Дисбалансът (поляритетът) в развитието се проявява преди всичко при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селищата в общината.

### 3.3. Социално-демографска характеристика

В община Генерал Тошево има демографската криза и през последните години тя се задълбочава. Влияние върху демографското развитие на общината оказват световните и национални демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните - увеличена смъртност и интензивна емиграция.

В резултат на тези процеси населението на общината намалява и застарява ежегодно.

Таблица 3: Население в община Генерал Тошево по пол и местоживеење 2010 - 2014 г.

|                    | 2010          | 2011          | 2012          | 2013          | 2014          |
|--------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>Всичко</b>      | <b>16 276</b> | <b>14 847</b> | <b>14 609</b> | <b>14 389</b> | <b>14 162</b> |
| <b>Мъже</b>        | 8 019         | 7 311         | 7 219         | 7 082         | 6 971         |
| <b>Жени</b>        | 8 257         | 7 536         | 7 390         | 7 307         | 7 191         |
| <b>В градовете</b> | 6 976         | 6 840         | 6 763         | 6 675         | 6 551         |
| <b>В селата</b>    | 9 297         | 8 007         | 7 846         | 7 714         | 7 611         |

Източник: Национален статистически институт

Динамиката показва трайна тенденция на намаление на населението (с около 13% за последните 5 години) или с 2 114 души през 2014 спрямо 2010 г.

По данни от преброяването към 01.02.2011 г. населението на Генерал Тошево е 15 097 души, а към края на годината намалява до 14 847. През 2014 г. в общината живеят вече 14 609 души.

По признака пол структурата на населението е относително балансирана. През 2014 г. мъжете имат относителен дял 49%, а жените - 51%. Мъжете са с 220 по-малко от жените.

Таблица 4: Население в община Генерал Тошево по възрастови групи и пол към 01.02.2011 г. (брой)

|             | Общо          | 0 - 9        | 10 - 19      | 20 - 29      | 30 - 39      | 40 - 49      | 50 - 59      | 60 - 69      | 70+          |
|-------------|---------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| <b>Общо</b> | <b>15 097</b> | <b>1 232</b> | <b>1 350</b> | <b>1 530</b> | <b>1 705</b> | <b>1 995</b> | <b>2 134</b> | <b>2 624</b> | <b>2 527</b> |
| <b>Мъже</b> | <b>7 465</b>  | 650          | 672          | 871          | 896          | 1 068        | 1 068        | 1 202        | 1 038        |
| <b>Жени</b> | <b>7 632</b>  | 582          | 678          | 659          | 779          | 927          | 1 066        | 1 422        | 1 489        |

Източник: Национален статистически институт

Най-голям относителен дял във възрастовата структура на населението заемат лицата в активна трудова възраст между 30 и 59 години - 39%, следвани от възрастните на 60 и повече години, които са 34% от населението, а децата и младежите до 29 години са 27%. (Таблица 3)

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по местоживеење и пол към 31.12.2014 г.

|                                      | Общо          |              |              |
|--------------------------------------|---------------|--------------|--------------|
|                                      | Общо          | Мъже         | Жени         |
| <b>Общо</b>                          | <b>14 162</b> | <b>6 971</b> | <b>7 191</b> |
| <b>Под трудоспособна<sup>2</sup></b> | 1 976         | 1 024        | 952          |
| <b>В трудоспособна<sup>3</sup></b>   | 7 800         | 4 270        | 3 530        |
| <b>Над трудоспособна<sup>4</sup></b> | 4 386         | 1 677        | 2 709        |

Източник: Национален статистически институт

През 2014 г. под трудоспособна възраст е 14% от населението на община Генерал Тошево. Възрастните над трудоспособна възраст са 4 386 души или 31% от населението. Около 55% е делът на населението в трудоспособна възраст на 16 и повече години.

<sup>2</sup> Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

<sup>3</sup> В трудоспособна възраст - жени от 16 до 59 и мъже от 16 до 62 навършени години.

<sup>4</sup> Над трудоспособна възраст - жени на 60 и повече навършени години и мъже на 63 и повече навършени години.

Таблица 6: Население по постоянен адрес в община Генерал Тошево 2010- 2014 г.

| Населени места             | 2010         | 2011         | 2012         | 2013         | 2014         |
|----------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| <b>гр. Генерал Тошево</b>  | <b>7916</b>  | <b>7819</b>  | <b>7723</b>  | <b>7677</b>  | <b>7546</b>  |
| с. Петлешково              | 264          | 250          | 249          | 244          | 237          |
| с. Писарово                | 119          | 120          | 113          | 104          | 104          |
| с. Пленимир                | 75           | 71           | 67           | 68           | 65           |
| с. Преселенци              | 292          | 279          | 266          | 261          | 257          |
| с. Присад                  | 465          | 461          | 471          | 481          | 486          |
| с. Пчеларово               | 552          | 523          | 510          | 524          | 539          |
| с. Равнец                  | 295          | 287          | 275          | 276          | 278          |
| с. Рогозина                | 181          | 178          | 177          | 178          | 178          |
| с. Росен                   | 93           | 88           | 83           | 78           | 77           |
| с. Росица                  | 541          | 522          | 517          | 585          | 496          |
| с. Сираково                | 88           | 82           | 73           | 72           | 72           |
| с. Сноп                    | 106          | 98           | 94           | 92           | 87           |
| с. Снягово                 | 341          | 342          | 342          | 331          | 326          |
| с. Спасово                 | 1048         | 1034         | 1024         | 1015         | 1001         |
| с. Средина                 | 76           | 72           | 74           | 75           | 77           |
| с. Сърнино                 | 74           | 67           | 70           | 67           | 70           |
| с. Узово                   | 13           | 15           | 12           | 11           | 10           |
| с. Чернооково              | 264          | 250          | 247          | 238          | 231          |
| с. Александър Стамболийски | 41           | 37           | 35           | 34           | 32           |
| с. Балканци                | 92           | 81           | 81           | 75           | 73           |
| с. Бежаново                | 85           | 83           | 92           | 92           | 85           |
| с. Василево                | 370          | 389          | 391          | 395          | 396          |
| с. Великово                | 43           | 40           | 37           | 34           | 33           |
| с. Вичово                  | 22           | 16           | 16           | 16           | 14           |
| с. Градини                 | 42           | 38           | 36           | 35           | 34           |
| с. Горица                  | 116          | 119          | 120          | 113          | 115          |
| с. Дъбовик                 | 148          | 142          | 136          | 131          | 128          |
| с. Житен                   | 199          | 184          | 180          | 174          | 168          |
| с. Зограф                  | 135          | 130          | 127          | 110          | 110          |
| с. Изворово                | 305          | 284          | 268          | 254          | 246          |
| с. Йовково                 | 828          | 818          | 825          | 836          | 844          |
| с. Калина                  | 64           | 63           | 59           | 52           | 48           |
| с. Кардам                  | 1105         | 1081         | 1064         | 1049         | 1018         |
| с. Конаре                  | 48           | 44           | 42           | 37           | 35           |
| с. Краище                  | 16           | 13           | 13           | 10           | 9            |
| с. Красен                  | 292          | 280          | 272          | 258          | 242          |
| с. Къпиново                | 423          | 415          | 408          | 404          | 401          |
| с. Лозница                 | 22           | 20           | 19           | 15           | 15           |
| с. Люляково                | 788          | 780          | 775          | 774          | 759          |
| с. Малина                  | 240          | 239          | 235          | 224          | 218          |
| с. Огражден                | 12           | 12           | 12           | 12           | 12           |
| <b>Общо за общината</b>    | <b>18239</b> | <b>17866</b> | <b>17630</b> | <b>17431</b> | <b>17172</b> |

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Населението на община Генерал Тошево по постоянен адрес бележи тенденция на намаление с 1067 души през 2014 г. спрямо 2010 г. Жителите на общинския център град Генерал Тошево намаляват с 370 души през анализирания период.

### 3.4. Икономическо развитие на общината

#### 3.4.1. Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми

Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство и търговията, като водещо значение има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. През последните години, отрасълът е основен източник на доходи в общината.

Най-голям относителен дял в местната икономика през 2011 г. имат предприятията, работещи в сектор селско стопанство – 206 броя или 36% от всички фирми в общината, следвани от фирмите работещи в областта на търговията - 28%. (Таблица 7)

Таблица 7: Брой предприятия (без финансовите) в община Генерал Тошево за периода 2007-2011 г.

| Отраслови сектори <sup>5</sup>                                                          | 2007            | 2008       | 2009       | 2010       | 2011       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------------|------------|------------|------------|
| Селско, горско и рибно стопанство                                                       | 66              | 81         | 138        | 164        | 206        |
| Преработваща промишленост                                                               | 36              | 35         | 38         | 37         | 34         |
| Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива | 1               | ...        | 8          | 10         | 10         |
| Строителство                                                                            | 4               | ...        | 12         | 13         | 16         |
| Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети                                            | 101             | 115        | 179        | 164        | 160        |
| Хотелиерство и ресторантьорство                                                         | 22              | 32         | 36         | 37         | 30         |
| Транспорт, складиране и съобщения                                                       | 16              |            | 16         | 16         | 19         |
| Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения         | .. <sup>6</sup> | 3          | 4          | 4          | 3          |
| Операции с недвижими имоти                                                              | 7               | 16         | ...        | 24         | 31         |
| Професионални дейности и научни изследвания                                             | 2               | 9          | 13         | 20         | 23         |
| Хуманно здравеопазване и социални услуги                                                | 15              | ...        | 21         | 18         | 23         |
| Култура, спорт и развлечения                                                            | ...             | ...        | 3          | 3          | 4          |
| Други дейности                                                                          | 4               | 4          | 8          | 9          | 7          |
| <b>Общо за община Генерал Тошево:</b>                                                   | <b>274</b>      | <b>336</b> | <b>491</b> | <b>520</b> | <b>568</b> |

Източник: Териториално статистическо бюро – Добрич

Броят на предприятията в Генерал Тошево нараства повече от два пъти за пет години - от 274 през 2007 г. на 568 през 2011 г. Това е доказателство за наличие на икономическа активност и предприемачество сред местното население.

За анализирания период в селското стопанство са регистрирани 140 нови предприятия, в търговията и услугите – 59, в сектора на хотелиерство и ресторантьорство – 8, в сектора на хуманното здравеопазване – 8, в професионалните дейности и научни изследвания -21, в сектора на производството и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива – 9, а в сектора на строителството – 12 нови фирми.

Най-малко предприятия възникват в другите дейности и в транспорта – по 3 броя. В сферата на културата и преработващата промишленост и създаването и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения, икономическите единици се запазват относително постоянен брой.

В община Генерал Тошево, 90% от предприятията са микро – с до 9 заети лица. За анализирания период микро предприятията нарастват повече от два пъти и през 2011 г. са 512,

<sup>5</sup> В таблицата не са включени секторите, за които липсват данни или са конфиденциални

<sup>6</sup> Конфиденциална информация на НСИ

спрямо 2007 г. когато са 230. През 2011 г. в общината има 51 малки предприятия и пет средни предприятия, но липсват големи индустриални фирми и производства. (Таблица 8)

**Таблица 8: Предприятия (без финансовите) според броя на заетите в община Генерал Тошево за периода 2007-2011 г.**

| Показатели               | 2007       | 2008       | 2009       | 2010       | 2011       |
|--------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| Микро до 9 заети         | 230        | 283        | 429        | 463        | 512        |
| Малки от 10 до 49        | 40         | 50         | 57         | 52         | 51         |
| Средни от 50 до 249      | 3          | 3          | 5          | 5          | 5          |
| Големи над 250           | 1          | -          | -          | -          | -          |
| <b>Общо за общината:</b> | <b>274</b> | <b>336</b> | <b>491</b> | <b>520</b> | <b>568</b> |

Източник: Териториално статистическо бюро – Добрич

Икономическото развитие на община Генерал Тошева през последните години се характеризира с различна динамика, но като цяло общите финансови показатели на предприятията бележат ръст през 2011 г. спрямо 2008 г.

През 2011 г. най-голям относителен дял в структурата на икономиката в община Генерал Тошево на база нетните приходи от продажби има селското стопанство с 55%, следвано от търговията с 36%. В секторите “Строителство”, “Преработвателна промишленост” и “Транспорт” се забелязва икономически спад, намаляване обема на произведената продукция и приходите от продажби. За периода 2007-2011 г. нетните приходи от продажби в селското стопанство нарастват с 45%, а в търговията с почти 33%. Спад в нетните приходи от продажби се наблюдава в транспорта с 43% и с 40% в сектора на строителството.

Структурата на местната икономика определя и заетостта на населението в Генерал Тошево. Най-много са заетите в селското стопанство, след това в търговията, промишлеността и хотелиерство и ресторантьорство. Броят на наетите лица в общината намалява с 89 души за анализирания период и достига 1895 души през 2011 г. Броят на заетите следва същата тенденция – намаляване с 20 души до 2 240 заети през 2011 година. Като цяло броят на наетите се увеличава в търговията и хотелиерството и ресторантьорството, а на заетите в селското стопанство и търговията, а в останалите сектори намаляват.

**Таблица 9: Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в лева**

| Показатели            | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
|-----------------------|------|------|------|------|------|
| Община Генерал Тошево | 3987 | 4859 | 5191 | 5748 | 6000 |

Източник: Териториално статистическо бюро – Добрич

Средната годишна работна заплата в община Генерал Тошево нараства от 3987 лева през 2007 г. на 6 000 лева през 2011 г. Тенденцията на повишаване на възнагражденията е постоянна. Въпреки това работната заплата в Генерал Тошево през 2011 г. е с 2 230 лева или с 27% по-малко от средната годишна заплата за страната – 8 230 лева. Най-високи са възнагражденията в сектора на професионалните дейности и научни изследвания, следват ги селското стопанство, преработващата промишленост и образованието. Най-ниски са работните заплати в административните и спомагателни дейности.

### 3.4.2. Промисленост

Промислеността е слабо развит отрасъл, нетипичен за района на община Генерал Тошево и се изразява предимно в малки и средни предприятия, развиващи дейност в подотрасъл „хранително-вкусова промишленост” на основата на селското стопанство.

В структурата на местната икономика, предприятията в този сектор заемат едва 6% относителен дял.

Структурата на промишлеността не притежава доминиращ характер над останалите отрасли и структури.

На територията на общината функционират следните преработвателни предприятия:

- “РОЛЕС” АД - Производство на сирене;

- „ДОБРУДЖА” ООД - Производство на хляб , хлебни и сладкарски изделия;
- „СИМЕОН ГЕОРГИЕВИ” ООД - Хлебопроизводство и мелничарство.
- „ЕСТЕР ОЙЛ НАЧЕВИ” ООД- производство на етерични масла и натурални ароматични продукти.
- „ЛОРД 7” ООД – Производство на хляб, сладкарски изделия и ядки. Фирмата е с инвестиционни намерения за производство на консерви и изграждане на логистичен център в града.
- „ГЕН ТО МЕЛЛ” ООД изградена е нова мелница за производство на различни видове брашна с капацитет 100 тона на 24 часа.
- „ЕКО БУЛСТАНДАРТ” ООД - предприятие за хранително-вкусова промишленост. Произвежда арменски хляб и сладкарски изделия.

На територията на град Генерал Тошево са разположени две складови и промишлени зони - Югоизточна и Северозападна зона. Югоизточната зона е на 1 км от международна ж.п. линия. Има интерес към ново производство - за отглеждане на зеленчуци, гъби и цветя.

Фирми в Югоизточната индустриална зона: Хера ГТ (производство на обувки); Скития 1 ГТ (производство на ел. инструменти); Експрес 2000 ГТ (обществен транспорт); Еврохолц (производство на градинска мебел и дървени къщи).

Фирми в Северозападната индустриална зона: Геотерм (търговия с горива и земеделска продукция); „Керамик-ГТ” АД (производство и търговия с керамика – със затихващи функции); Божур – Стоян Стоянов (зърнопроизводство и услуги); Държавен резерв Варна - база Генерал Тошево (съхранение на зърно).

„Керамик-ГТ” АД е с основен предмет на дейност - производство на строителна керамика (тухли). В момента завода е спрял основната си дейност, поради липса на пазар на предлаганите продукти - тухли, но в перспектива дружеството няма да се продава или закрива производствените бази в град Генерал Тошево. Търсят се варианти за нови дейности и има намерения за инвестиране в нови технологии и разширяване на производството.

Като продължение на Северозападната зона на околоръстния път на град Генерал Тошево е изградена нова индустриална зона на площ от 120 дка. Зоната е на 6 обособени терена с осигурено електричество, вода, газификация и добра транспортна достъпност.

### 3.4.3. Селско стопанство

Селското стопанство е водещ отрасъл на общинската икономика в Генерал Тошево. То е основен източник на доходи и заетост за населението и ще продължава да играе важна роля за развитието на района в бъдеще.

Благоприятното съчетание на природо-климатичните условия и големия процент на земеделските земи на територията на общината, са реална предпоставка за висока степен на развитие на земеделието. Общината включва значителна част от аграрния потенциал на областта. Установената териториална специализация на селското стопанство отговаря на природния потенциал.

Обработваема земеделска земя в община Генерал Тошево е 786 445 дка.

**Таблица 10: Обработваема земеделска земя, пазар на земята, брой регистрирани земеделски производители и брой кооперации в община Генерал Тошево за периода 2007-2012 г.**

| Показател по години           | 2007/2008 | 2008/2009 | 2009/2010 | 2010/2011 | 2011/2012 |
|-------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Обработваема земя(дка)        | 786 445   | 786 445   | 786 445   | 786445    | 786 445   |
| Пазар на земята – брой сделки | 809       | 1 548     | 1 102     | 997       | 1 276     |
| Брой земеделски производители | 945       | 910       | 831       | 801       | 834       |
| Брой зем.кооперации           | 8         | 9         | 9         | 9         | 9         |

Източник: ОСЗ – Добрич

За анализираният период броят на регистрираните земеделски производители в община Генерал Тошево има почти постоянна тенденция на намаляване и през 2010/2011 г. земеделските производители са 801, със 144 броя по-малко от 2007/2008 г, когато са 945. През 2011/2012 г. броят на регистрираните земеделски производители нараства с 33 спрямо предходната година и достигат 834. В общината има 9 (девет) земеделски кооперации.

Пазарът на земя в общината бележи ръст през селскостопанската 2008/2009 г. и броят на сделките е 1 548, след което намалява и през 2010/2011 г. достига 997 сделки. През селскостопанската 2011/2012 г. броят на сделките нараства на 1 276.

### **Растениевъдство**

Растениевъдството, като основен подотрасъл на селското стопанство се развива сравнително добре през последните години. То е специализирано основно в отглеждането на зърнени и технически култури – пшеница, царевица, рапица, слънчоглед, ечемик и др.

Наличната складова база на територията на общината се представлява от ТД "Държавен резерв" база Генерал Тошево с вместимост над 100 000 т. зърно, зърнобази в с. Кардам – 60 000 т., с. Спасово – 12 000 т. и с. Красен – 12 000 т., а така също складови бази на "Агри.СС" ЕООД в Ген.Тошево с вместимост 9000 т. складова база на „Дефко”ЕООД с вместивост 12 000 т., складова база на „Витагрейн БГ”АД с вместимост на 1500 тона зърно на съхранение и възможности за авто- и ЖП - товарище и разтоварище; складова база,собственост на ЕТ "Гочев"с. Преселенци с вместимост 10 000 т; складова база собственост на ЕТ „Кинов-Ангел Кинов" с.Спасово с вместимост 10 000 т; складова база собственост на „Братя Алексиеви"ООД с.Красен с вместимост 10 000 т. В момента на ниво проект е изграждането на нова складова база в с.Спасово с вместимост 10 000 т. от ЕТ"АРХ-Георги Катранджиев".

Наличието на лицензиран публичен склад, с вместимост 18 000 т. на фирма „Ролес"- АД с. Кардам, дава още една възможност на зърнопроизводителите по-добре да реализират продукцията си. На 5 км. от гр. Генерал Тошево се намира Добруджански земеделски институт основан през 1951 г. След 1962 г. институтът се специализира като научно- изследователско учреждение по селекция и семепроизводство на обикновена пшеница, ечемик, тритикале, хибриди и сортове слънчоглед, фасул, леща, нахут, бурчак, секирче и фий. Разработва технологии за отглеждане на тези култури. Голяма част от пшеничните площи в страната са засети с негови сортове.

### **Животновъдство**

Вторият подотрасъл на селското стопанство – животновъдството в общината през последните години бележи упадък. Почти цялата животновъдна продукция в общината се осигурява от частния сектор и главно в личните стопанства.

**Таблица 11: Брой отглеждани животни и животновъдни обекти в община Генерал Тошево**

| Показатели         | 2008          | 2009          | 2010          | 2011          | 2012          |
|--------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>ЕПЖ</b>         | <b>6 500</b>  | <b>5 629</b>  | <b>4 930</b>  | <b>4 609</b>  | <b>4 588</b>  |
| Говедовъдни обекти | 723           | 413           | 290           | 285           | 262           |
| <b>Овце</b>        | <b>26 132</b> | <b>23 200</b> | <b>17 572</b> | <b>17 486</b> | <b>18 046</b> |
| Овцевъдни обекти   | 2 113         | 1 321         | 1 281         | 1 158         | 1 128         |
| <b>Кози</b>        | <b>3 370</b>  | <b>2 420</b>  | <b>2 611</b>  | <b>2 514</b>  | <b>2 414</b>  |
| Козевъдни обекти   | 303           | 297           | 303           | 205           | 199           |
| <b>Свине</b>       | <b>1 628</b>  | <b>1 470</b>  | <b>1 050</b>  | <b>313</b>    | <b>639</b>    |
| Свиневъдни обекти  | 618           | 550           | 498           | 410           | 370           |

Източник: ОСЗ – Добрич

Анализът на данните в Таблица 11 показва, че броят на еднокопитните животни в община Генерал Тошево намалява с 1912 за периода 2008-2012 г. и достига 4 588 броя. Овцете също намаляват с 8086 или 31% от 26 132 през 2008 г. на 18 046 броя през 2012 г. През 2012 г. отглежданите кози в общината са 2 414 или с 956 по-малко спрямо 2008 г, когато са 3 370. В свиневъдството също се забелязва спад и броя на отглежданите животни намалява повече от два пъти за последните пет години. През 2012 г. свинете в община Генерал Тошево са 639 броя.

От Таблица 11 се вижда, че за анализирания период животновъдните обекти в общината намаляват съответно:

- Говедовъдните обекти с 64 %;
- Овцевъдните обекти с 47%;
- Козевъдните обекти с 34%;
- Свиневъдните обекти с 40 %.

Местни предприемачи работят за реализация на няколко инвестиционни намерения в областта на селското стопанство.

**„Агро сип” ООД** ще инвестира над 25 млн. лева в изграждането на свинекомплекс и фуражен цех в село Дъбовик. На площ от около 55 дка е изградена ферма за свине с капацитет за отглеждане на 35 хил. прасета, месодайна порода. В момента се довършва строителството на административната сграда към бъдещия комплекс и фуражния цех, който ще има потенциал да обслужва както свинефермата, така и всички, които се занимават с животновъдство в тази част на България. След завършване на този етап от строителството ще започне изграждане на 6 силоса с обща вместимост на зърното в размер на 18 000 тона. Последната фаза от крупния проект предвижда изграждане на 6 халета, където ще се отглеждат месодайните животни. 3 от халета ще се изградят в комплекса в село Дъбовик, а останалите 3 ще бъдат построени на площ от 30 дка в село Къпиново. В село Къпиново ще бъде позиционирано основно отглеждането на свине – майки, докато в село Дъбовик ще се отглеждат прасетата за месодобив и месопреработка. Структуриран по този начин, процесът на свиневъдство ще дава оптимални резултати и същевременно с това ще отговаря на всички европейските норми и директиви, което ще гарантира пазари на качествената продукция.

**„Пол Аграр Кампани“ АД** - изгражда се модерна кравеферма в с. Красен на площ от около 170 дка, която ще отговаря на всички европейски норми и стандарти както по отношение на строително – монтажните работи, така и по отношение на създадената продукция. На този етап се изгражда водохранилище, първият обор и паралелно с това е направен сондаж, който ще обезпечи водоснабдяването на целият комплекс. Специализираната млечна ферма ще бъде с капацитет 2 000 крави, от породата черношарено говедо. За тази цел ще бъдат построени 5 обора, доилна зала, както и помещение, което ще обслужва ветеринарните грижи за животните. Специална система ще извежда отпадъчните продукти до сепаратор, където една част ще бъде отделяна за тор, а течната субстанция ще се филтрира и използва отново в работния процес. Общата сума на мащабното вложение надхвърля 15 млн. лв. и по план кравефермата трябва да е изцяло готова до края на 2015 г.

**„АГРИ.СС” ЕООД** - Обработка 30 000 дка земеделска земя - собствена и под аренда в общините Ген. Тошево и Шабла, със собствен модерен машинен парк. Фирмата отглежда 200 000 бр. кокошки носачки в собствен птицекомплекс край град Генерал Тошево на площ от 120 дка. Притежава и складова база за преработка, сушене и съхранение на 27 000 тона зърнена продукция. Фирмата има инвестиционни намерения за изграждане на фуражен цех.

През последните години са изградени и в процес на изграждане 4 нови складови бази, както следва:

- ЕТ Гочо Гочев с.Преселенци – с вместимост 10000 тона.
- ЕТ Ангел Кинов с.Спасово - с вместимост 10000 тона
- ЕТ Арх-Георги Катранджиев с.Спасово - с вместимост 10000 тона /на ниво проект/
- Братя Алесксиеви ООД с.Красен - с вместимост 10000 тона

#### **3.4.4. Туризм, търговия и услуги**

Общината разполага с туристически ресурси и потенциал, които за съжаление все още не са усвоени и не се използват пълноценно за генериране на доходи и икономическо развитие.

Районът се намира в близост до един от най - големите миграционни пътища на птици в Европа. В Североизточна България освен подходящите езера за нощуване и укриване през зимата

– Шабла и Дуранкулак, житницата на страната осигурява и прехрана на птиците през зимата. По-мекият климат под влияние на морето е като притегателен център за дребния и едрият дивеч. Емоционалният лов на пътпъдък, горски бекас, гургулица, гривяк и зеленоглава патица привличат все повече ловците. Територията на „ДГС Генерал Тошево” - ТП при ДП „СИДП” - гр. Шумен е разделена на 36 ловно стопански района и 1 държавен ловно стопански район. Държавният ловно стопански район Генерал Тошево обхваща следните ловни комплекси – „Суша река”, „Александрия”, „Асеновец” и за територията на община Генерал Тошево са: „Лозница”, „Дрян”, „Пчеларово”, „Великово” и „Бежаново”.

На територията на „ДГС Генерал Тошево” от представители на едрият дивеч, преобладаващи видове са благородният елен, дивата свиня и сърната. Едрият дивеч като цяло е намалял. Причините са много, но основните от тях са свързани с лошото икономическо състояние на страната ни, а от там и с по-малко грижи за дивеча.

За района преобладава дребният дивеч (заек) и най-вече прелетният по време на миграциите му от местата на размножаване към местата за зимуване. Съсредоточаването се получава поради заобикалянето от птиците на Черно море. От птиците обект на лов най-много числени са пасажите от пътпъдък, гривяк, фазан, яребица, лиска, скорец, зеленоглава патица и др.

През последните години значително се е увеличила числеността на хищниците като цяло и предимно на бялка, черен пор, чакал, лисица и дива котка и безстопанствени кучета.

На територията на Общината са твърде ограничени водните площи, които се ползват като рекреационни обекти. Единственият такъв е Язовир Дрян. Преобладаващите видове риби в сладководния басейн са каракуда, шаран и други. В региона се наблюдават представители на следните видове птици: зеленоглава патица, сива чапла, щъркел, лястовица и др.

Община Генерал Тошево има предпоставки и потенциал за развитие на ловен туризъм.

Средствата за подслон и места за настаняване в община Генерал Тошево към 2013 г. са следните:

- Самостоятелни стаи „Дияна” - 13 легла;
- Семейен хотел „Питърс” - 21 легла;
- Самостоятелни стаи „Узунов Палас” - 20 легла;
- Самостоятелни стаи „Тасос” - 9 легла.

Търговията и услугите, заемат значителен дял в икономиката на община Генерал Тошево през последните години – около 24% от предприятията развиват дейност в тези сектори. Общественото обслужване на населението е добре осигурено с разнообразни магазини, офиси и ателиета за услуги. Сред всички видове търговци най-голям е броят на занимаващите се с търговия на дребно с хранителни и промишлени стоки.

На територията на общината функционират:

- 90 фирми, развиващи разнообразни дейности;
- 13 бензиностанции, в 7 от тях се предлага природен газ, а в 10 дизел;
- В гр. Генерал Тошево има 11 заведения, от които 5 - ресторанта, 1 - дискотека, 1 - механа, 3 – снек-бара и 1 кафе.

Застрахователните услуги са добре развити и се извършват от частни лица, които са представители на почти всички големи застрахователни компании.

Високото качество на телефонните разговори се осъществява от мобилните оператори на M-TEL, VIVACOM и Теленор.

В град Генерал Тошево свои представителства имат фирми от национален мащаб като „ЕнергоПро” - България, „Български пощи” ЕАД и VIVACOM, от структурите на областно равнище офиси в града поддържат „ВиК” ЕООД – гр. Добрич.

## **IV. СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ**

### **4.1. Анализ на отпадъците**

#### **4.1.1. Генерирани битови отпадъци**

Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в община Генерал Тошево, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването им като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Община Генерал Тошево е една от сравнително малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми свързани с управлението на отпадъците.

Закона за управление на отпадъците (ЗУО) разделя отпадъците по видове както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии от населените места предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

### ***Битови отпадъци***

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Процесите, свързани с образуване, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешката дейност. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Генерал Тошево, основните източници на твърдите битови отпадъци (ТБО) се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

Основният поток отпадък е смесения битов отпадък с код 20.03.01. Обхванато в системата по сметосъбиране и сметоизвозване е 100% от населението на община Генерал Тошево.

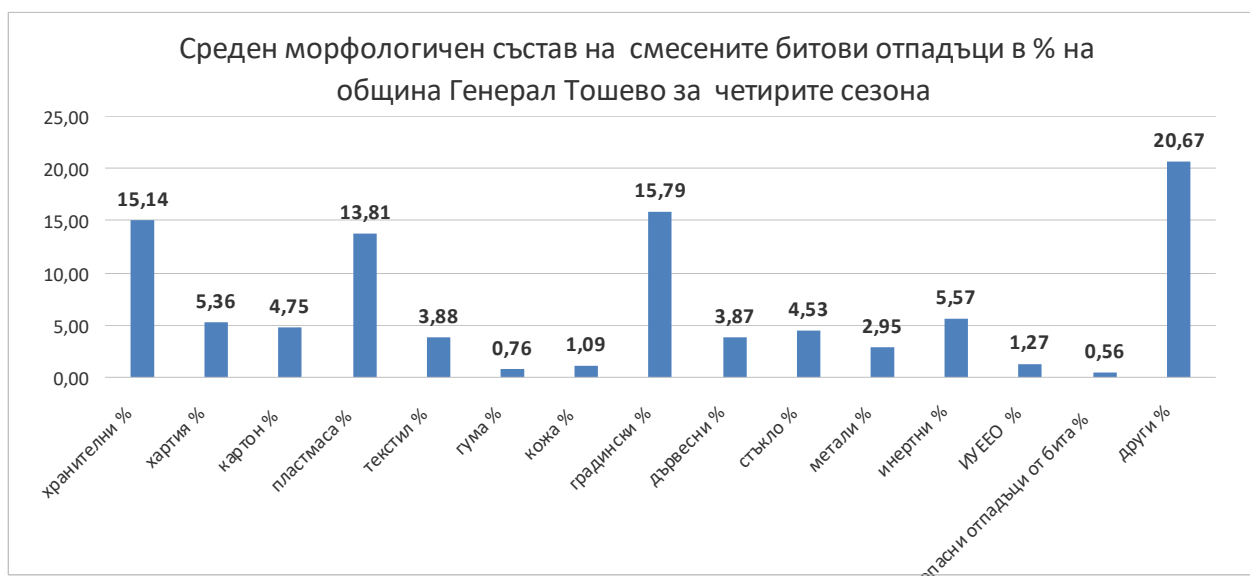
Таблица 12: Генерирани количества ТБО в община Генерал тошево (тона за година)

| 2010 г. | 2011 г. | 2012 г. | 2013 г. | 2014 г. |
|---------|---------|---------|---------|---------|
| 8625    | 8729    | 6272    | 6346    | 6459    |

Източник: Община Генерал Тошево

След направения анализ на представените данни е видно, че генерираното количество на общия битов отпадък в община Генерал Тошево значително намалява през последните години. Най-същественото е намалението през 2012 г. спрямо 2011 г. - с почти 30%, като достига през 2014 г. - 6 459 тона за година. Редуцирането на количеството генерирани отпадъци се дължи от една страна на намаляване броя на населението и от друга на въвеждането на разделно събиране и цялостното подобряване на системата за сметосъбиране и сметоизвозване в общината.

Фиг. 4: Среден морфологичен състав на смесените битови отпадъци на община Генерал Тошево за четири сезона



Източник: Окончателен доклад от изготвен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево<sup>7</sup>

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хартия – 5,36 %; картон - 4,75%; текстил – 3,88%; пластмаса – 13,81%; стъкло – 4,53%; метали – 2,95 %; хранителни - 15,14%; градински - 15,79%; кожа, гуми - 1,85%; инертни - 5,57%, опасни отпадъци от бита - 0,56% и други - 20,67%.

Представените на Фиг.4 резултати дават възможност да се направят следните изводи:

<sup>7</sup> Окончателният доклад от изготвения четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево е включен като Приложение №1 към настоящата Програма.

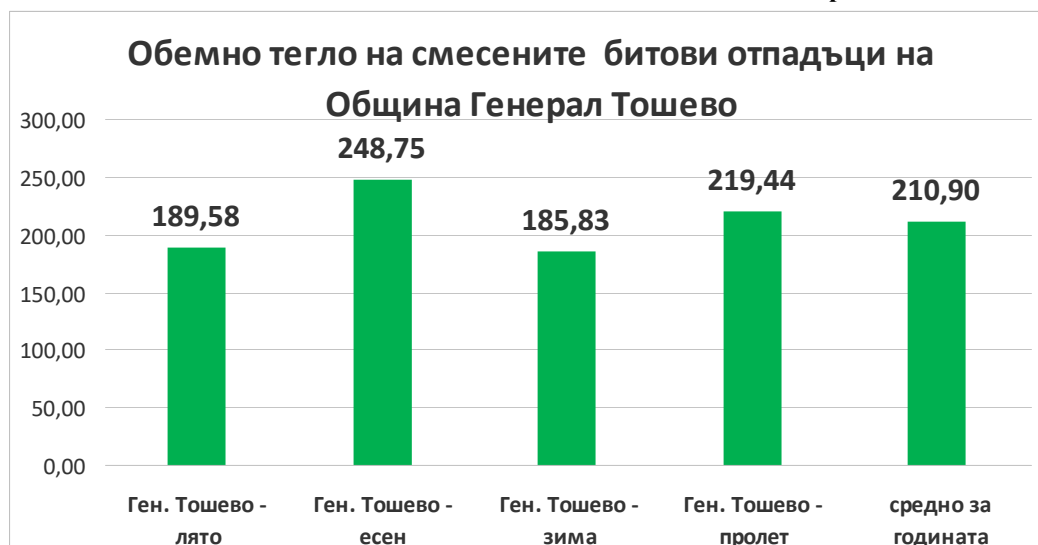
- Хранителните, градинските и пластмасовите отпадъци са с най-високо процентно съдържание.
- В община Генерал Тошево има изградена система за разделно събиране, но не всички граждани използват по предназначение цветните контейнери.
- В община Генерал Тошево са налице условия за изграждане на система за разделяне на хранителните и градинските отпадъци.
- Сравнително висок е процента на „другите“ отпадъци – 20,67 %, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърлят значителни количества пръст, пепел, сгур, окосени треви които допринасят за „омърсяване и омокряне“ на пробите и довеждат до невъзможност да се идентифицира произхода на отпадъка. Най - голям процент от тази фракция „ други“ се състои от пепел, пръст и сено.

Таблица 13: Объемно тегло на смесените битови отпадъци на Община Генерал Тошево по сезони

| Годишен сезон             | Средно аритметично (kg/ m3) |
|---------------------------|-----------------------------|
| Ген. Тошево - лято        | 189,58                      |
| Ген. Тошево - есен        | 248,75                      |
| Ген. Тошево - зима        | 185,83                      |
| Ген. Тошево - пролет      | 219,44                      |
| <b>Средно за годината</b> | <b>210,90</b>               |

Плътността на генерираните отпадъци по физико-химични показатели е 210,90 кг/ куб.м.

Фиг. 5: Объемно тегло на смесените битови отпадъци на община Генерал Тошево



Източник: Окончателен доклад от изготвен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево

От проведения анализ за нормата на натрупване на отпадъците е установено, че средната норма на натрупване за община Генерал Тошево е 456 kg./жител/год., което е по-високо от средното ниво за страната (410 kg./жител/год.).

#### 4.1.2. Строителни отпадъци

С Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 277/05.12.2012г. се регламентира предотвратяване и

ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО;

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно и конкретни данни за количествата и състава им. Прилага се процедура, при която строителните фирми и гражданите да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Въпреки наличието на определени места за извозване и депониране, често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, няма форма, по която да бъдат контролирани.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на планове за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

***Към настоящия момент строителни отпадъци от домакинствата в община Генерал Тошево, които са в незначителни количества се извозват на регионалното депо. През 2015 с проведената процедура за възлагане на обществена поръчка за сметосабиране и сметоизвозване, Общината изисква от сметосъбиращата фирма да осигури събиране на строителните отпадъци от домакинствата в града и ги извози за рециклиране на регионалното депо в с. Стожер, община Добричка.***

#### **4.1.3. Производствени и Опасни отпадъци**

*Опасни отпадъци* са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди, луминесцентни лампи и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба №2/23.07.2014 г, се водят на отчет в РИОСВ-Варна.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение № 2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват отделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организирани мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Производствените и опасните отпадъци, които предимно са ангажимент на причинителя се събират, съхраняват транспортират и обработват от фирми и организации, имащи право за това, като се спазва съответния разрешителен режим

На територията на община Генерал Тошево по фактор “Опасни химични вещества и смеси” на контрол подлежат “Естер ойл Начеви” ООД, гр. Генерал Тошево и “Еврохолц” ООД, гр. Ген. Тошево. “Естер ойл Начеви” ООД, гр. Ген. Тошево извършват производство на етерични масла, а “Еврохолц” ООД, гр. Ген. Тошево – произвеждат и пускат на пазара сглобяеми дървени къщи. За нуждите на производствените си дейности дружествата употребяват и съхраняват опасни химични вещества и смеси. Предвид това същите се контролират по Закона за защита вредното въздействие на химични вещества и смеси (ДВ, бр. 10/2000 г. с изм и доп.), Регламент (ЕО) № 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) и Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (ДВ, бр. 43/2011 г.).

Обектите на територията на община Генерал Тошево, контролирани от РИОСВ - Варна, във връзка с изискванията на Закона за управление на отпадъците – ЗУО (ДВ, бр. 53/2012 г.) и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане:

1. “БДЖ Пътнически превози” ЕООД- площадка за съхраняване на собствени отпадъци
2. “МЦ I Генерал Тошево” ЕООД- здравеопазване
3. “БТК” АД-площадка за съхраняване на собствени отпадъци
4. ЕТ “АИППДП Д-р Георги Кириков”, дентална медицина
5. “Скития 1 ГТ” ЕООД – производство на ел.оборудване
6. Община Генерал Тошево
7. “Вторични суровини Варна” ЕООД-събиране и съхраняване на отпадъци
8. “Водоснабдяване и канализация” ЕООД-съхраняване на собствени отпадъци
9. “Ел Пласт ГТ” ООД-събиране и съхраняване на ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА,
10. “ЦСМП – Добрич”- здравеопазване
11. “ЕЛ ЗЕТ ВАРНА” ЕООД-център за разкомплектоване
12. “ИППМПДМ - Дентал - д-р Цанка Господинова” ЕООД - здравеопазване
13. “Анатомик” ЕООД-претапициране
14. “Еврохолц” ООД- дървопреработване
15. ЕТ “ИППМПДМ-д-р Везенкова- Иванка Симеонова”- здравеопазване
16. ЕТ “ИППМПДМ –д-р Везенков- Борислав Атанасов”- здравеопазване
17. “Керамик – ГТ” АД – производство на тухли
18. “Сузлон Уинд Енерджи България” ЕООД- ВЕП
19. “Феникс норд” ООД-център за разкомплектоване
20. ЕТ “Ерхан Исмаилов” – площадка за съхраняване на неопасни отпадъци

***По данни от РИОСВ - Варна, на територията на община Генерал Тошево има 75 броя Б-Б кубове за съхранение на пестициди, препарати за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност и други химикали, подредени на бетонова площадка в бивше ДЗС – Рогозина. Контейнерите са собственост на общината. 2. В с. Петлешиково се намира склад за негодни и залежали пестициди собственост на “Института по пшеницата и слънчогледа”. Съхраняват се 500 кг. прахообразни и 1000 л. течни негодни ПРЗ.***

#### **4.1.4. Специфични потоци отпадъци**

##### **Отпадъци от опаковки**

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското

законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

За разделното събиране на отпадъците, рециклирането и намаляване като цяло на полезните съставки от общия битов поток отпадъци, които се депониранират на сметището, общината има сключен договор с оползотворяваща организация - „Екоколект“. Общината е съгласувала представения план от фирмата, като за разделно събиране са предвидени 71 бр. контейнери за отпадъците от опаковки от хартия, пластмаса, метали и стъкло, от които:

- 51 бр. жълти контейнери (за пластмаса, хартия и метал), тип „бобър“, с вместимост 1100 л.;
- 20 бр. зелени контейнери (за стъкло), тип „иглу“, с вместимост 1180 л.

Контейнерите за разделно събиране на отпадъци са розположени в гр. Генерал Тошево, с. Кардам и с. Спасово. Честотата на извозване на жълтите контейнери е 2 пъти месечно, а на зелените веднъж на три месеца.

Таблица 14: Количества разделно събрани отпадъци в община Генерал Тошево (тона)

| Отпадъци от опаковки от домакинствата, администрации и от търговските обекти | Събрани количества отпадъци за 2013 г. | Събрани количества отпадъци за 2014 г. |
|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------|
| Хартиени опаковки                                                            | 6,016                                  | 6,66                                   |
| Пластмасови опаковки                                                         | 0,956                                  | 1,41                                   |
| Метални опаковки                                                             | 0,009                                  | 0,04                                   |
| Стъклени опаковки                                                            | 14,776                                 | 6,54                                   |

Източник: Община Генерал Тошево

Данните в Таблица 14 показват, че процента на събраните разделно количества отпадъци, които могат да бъдат рециклирани в община Генерал Тошево се запазва относително постоянен през отчетните години. Значително е намаляло количеството на събраните стъклени опаковки от 14,776 тона през 2013 на 6.54 тона през 2014 г.

**Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми**

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- Екологична – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- Икономическа – оползотворяване материалите, заложен в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор“ е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане .

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информирание на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на

символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.

- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

**Община Генерал Тошево има сключен договор с „Трансинс Батери“ за събиране, транспортиране, временно съхранение на излезли от употреба акумулатори и батерии. По данни от фирмата за 2011 г. са събрани 3 кг. от този вид специфични отпадъци, през 2013 г. - 6 кг, а през 2014 г. - 30 кг. Фирмата е поставила общо 89 бр. кошчета за батерии във всички населени места на общината. Анализът показва, че гражданите проявяват по-отговорно отношение към опазването на околната среда и събират разделно този вид опасни отпадъци.**

**Излезли от употреба МПС и автомобилни гуми на територията на община Генерал Тошево се събират от Българска рециклираща компания. Няма данни за събраните количества.**

#### **Отработени масла**

Задълженията на общината в това отношение се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти”, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи;

#### **Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване**

Задълженията на общината са регламентирани в „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г. Съгласно чл.25, ал.1 от Наредбата, кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за

извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

***Община Генерал Тошево има сключен договор с „Трансинс Технорециклираща Компания“ за събиране, транспортиране и временно съхранение на излезли от употреба електрическо и електронно оборудване. По информация от фирмата за 2011 г. са събрани 18 кг. лампи и 7,7 кг. тонер касети. През 2013 г. са събрани 140 кг. лампи, 2 420 кг. големи електродомакински уреди, 640 кг. малки електроуреди, 1140 кг. телекомуникационни отпадъци и 480 кг. електрически и електронни инструменти.***

#### **Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване**

В община Генерал Тошево не се събират данни за болничните отпадъци поради незначително малкото им количество. В общината няма болници. Функционират 1 медицински център, 1 филиал за спешна медицинска помощ, 13 общопрактикуващи лекари, 2 индивидуални практики за специализирана медицинска помощ и 9 индивидуални практики по дентална медицина.

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за болничните отпадъци в общината.

#### **Биоразградими отпадъци**

В съответствие с Националния стратегически план общината следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и Наредбата за третиране на биоотпадъците.

Източници на растителни отпадъци са имотите със земеделско ползване извън регулация и дворните пространства на жилищните имоти. Задължение на всеки производител на земеделска продукция е да организира оползотворяването на растителните отпадъци. До настоящия момент не са изградени съоръжения и инсталации за биологично третиране на растителните отпадъци на територията на общината. Съществува практика за биоразграждане на място в почвата, където попадат растителните отпадъци вследствие на обработка на земеделската земя. Често се прилага и изгаряне на изсъхнали растителни отпадъци от земеделците, срещу което се води борба - дейността противоречи на добрите земеделски практики, при които се използват различни методи за оползотворяване на органичните отпадъци.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество варира от 25 до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични

торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионалното депо. В момента в град Генерал Тошево са разположени 70 броя кафяви контейнери за зелени и биоразградими отпадъци, които ще бъдат извозвани на депото в с. Стожер.

За събирането на отпадъците от малките населени места на общината за сега не се предвижда въвеждането на система за събиране и извозване до съоръжението за компостиране. Там е ефективно да се въведе поетапно фамилно компостиране.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

- 100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;
- 20% от текстилните отпадъци;
- 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със ЗУО чл. 31 ал. 1 т. 2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г

Таблица 15: Цели на национално ниво за ограничаване количествата на депонирани биоразградими отпадъци

| Години  | Допустими минимални стандарти на ББО - % | Допустими минимални стандарти на ББО за жител на година /базова стойност 268 кг/ж/г./ |
|---------|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| 2010 г. | 75                                       | 224                                                                                   |
| 2013 г. | 50                                       | 152                                                                                   |
| 2020 г. | 35                                       | 109                                                                                   |

Източник: Ръководство за управление на био-отпадъците в България, МОСВ, 2011

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците изисква да се осигури съвместно постигане на следните регионални цели за разделното събиране и оползотворяването им:

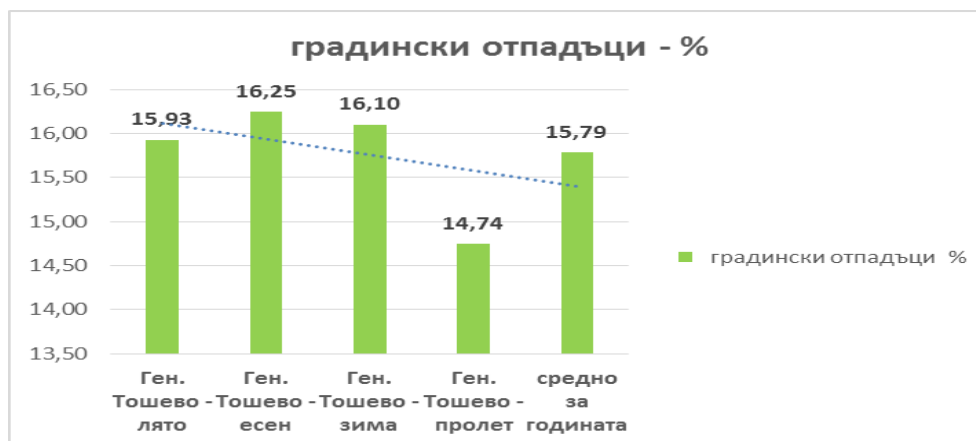
- до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.
- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.
- до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани през 2014 г.

*Данните от извършения четирисезонен морфологичен анализ на отпадъците в община Генерал Тошево показват, че относителния дял на растителните (градински) биоразградими отпадъци е 15,79%. (Таблица 16 и Фиг. 6)*

Таблица 16: Сезонно разпределение на дела на градинските отпадъци в община Генерал Тошево

| генератори по сезони | градински отпадъци % |
|----------------------|----------------------|
| Ген. Тошево - лято   | 15,93                |
| Ген. Тошево - есен   | 16,25                |
| Ген. Тошево - зима   | 16,10                |
| Ген. Тошево - пролет | 14,74                |
| средно за годината   | <b>15,79</b>         |

Фиг. 6: Градински отпадъци в община Генерал Тошево (%)



Източник: Окончателен доклад от изготвен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево

**Получените резултати не дават основание да се заключи, че в генерирането на този вид биоразградими отпадъци има сезонна зависимост. Процентът, който е цитиран в Методиката е 21,7 %, а за община Генерал Тошево отчитаме – 15.79 % за годината.**

#### Утайки от ПСОВ

На територията на община Генерал Тошево има ПСОВ. Отделяните утайките са около 20-25 тона/годишно. След осушаването им ще се извозват на регионлното депо в с. Стожер.

## **4.2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци**

### **4.2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци**

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

На територията на община Генерал Тошево има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците. Събираните битови отпадъци не се преработват и/или третират преди депонирането им. На територията на общината няма пертоварна станция.

Дейностите за събиране и транспортиране на отпадъците и обработката им на депото след проведена процедура по ЗОП са възложени на „А.С.А. България“ ЕООД, гр. София. Два отделни договора: №569/21.07.2015 г. (за 40 населени места за 4 години) и №570/21.07.2015 г. (за сметосъбиране и сметоизвозване, както и почистване на териториите за обществено ползване в града за четиридесет и осем месеца)

Услугата включва събиране на всички отпадъци от територията на гр. Генерал Тошево и 40 населени места на територията на общината с два отделни договора:

- За града до 20.07.2019 г.
- За селата до 20.07.2019 г.

Битовите отпадъци от 01.03.2015 год. се третират и обезвреждат на Регионалното депо за отпадъци със съоръжения за строителни и биоразградими отпадъци в с. Стожер, община Добричка.

Общинското депо за неопасни отпадъци до кв. „Пастир“, гр. Генерал Тошево е закрито със Заповед на РИОСВ - гр. Варна. Общината е подала проект за закриването и рекултивацията му, който е представен в ПУДООС за финансиране.

В община Генерал Тошево е създадена следната организация за събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци:

*Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г.*

- битовите отпадъци от гр. Генерал Тошево и селата се събират и извозват от фирма “А.С.А. България” ЕООД, като същата осъществява и почистването на териториите за обществено ползване в града, като това се извършва със следната техника:

- Специализиран сметосъбиращ автомобил
- Специализиран автомобил за машинно метене на улици
- Специализиран автомобил за измиване и дезинфекция на контейнерите- под наем от фирмата- изпълнител на обществена поръчка

- строителни отпадъци от домакинствата, които са в незначителни количества се извозват на регионалното депо в с. Стожер.

- отпадъците от опаковки се събират в 51 бр. жълти контейнери за опаковки от пластмаса, хартия и метал и 20 зелени контейнери (тип „иглу“) за стъклен амбалаж в гр. Генерал Тошево, с. Кардам и с. Спасово.
- батериите и акумулаторите се събират в 89 броя специални кошчета, разположени във всички населени места.
- биоразградимите отпадъци се събират в 70 броя кафяви контейнери, разположени в гр. Генерал Тошево.

**Таблица 17: Налични съдове за събиране на битови отпадъци на територията на община Генерал Тошево**

| № | Вид на контейнерите        | Материал –<br>пластмасови,<br>метални | Собственост | Обем<br>(m3) | Брой | Седмична честота<br>на обслужване на<br>контейнерите,<br>определена по<br>видове съдове |
|---|----------------------------|---------------------------------------|-------------|--------------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 | Тип Бобър- в града         | метални                               | А.С.А - Б-я | 1,1          | 150  | 1-2 пъти седмично                                                                       |
| 2 | Тип Бобър- в селата        | метални                               | А.С.А       | 1,1          | 660  | 2 пъти месечно                                                                          |
| 3 | Мева- в града              | пластмасови                           | А.С.А       | 0,120        | 2400 | 1 път седмично                                                                          |
| 4 | Мева- в града              | пластмасови                           | А.С.А       | 0,240        | 30   | 1 път седмично                                                                          |
| 5 | Улични кошчета- в<br>града | метални                               | А.С.А       |              | 30   |                                                                                         |
| 6 | Улични кошчета- в<br>града | метални                               | община      |              | 70   |                                                                                         |

*Източник: Община Генерал Тошево*

В град Генерал Тошево съдовете за събиране на битови отпадъци се обслужват веднъж седмично по график от понеделник до четвъртък. За нуждите на системата за сметосъбиране и сметоизвозване града е разделен на 4 района, като контейнерите разположени в централна зона се почистват 2 пъти седмично, както следва:

Понеделник-I район : 60 л-167 бр, 120 л-498 бр, 240 л-8 бр, бобри 1.1 -64 бр, 0.77- 10 бр

Вторник-II район : 60 л – 262 бр, 120 л-508 бр, 240 л-11 бр, бобри 1.1-24 бр, 0.77- 4 бр,

Сряда-III район : 60 л-1060 бр, 120 л-118 бр, 240 л-12 бр, бобри 1.1-17 бр, 0.77- 7 бр,

Четвъртък-IV район :60 л-669 бр, 120 л-189 бр, 240 л-7 бр, бобри 1.1- 43 бр, 0.77- 1 бр.

**Таблица 18: Разположение и брой на съдовете за битови отпадъци по населени места**

| Населено място     | Брой съдове |
|--------------------|-------------|
| с. Ал.Стамболийски | 5           |
| с. Балканци        | 8           |

*Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г.*

|               |    |
|---------------|----|
| с. Бежаново   | 7  |
| с. Василево   | 38 |
| с. Великово   | 4  |
| с. Вичево     | 5  |
| с. Горица     | 4  |
| с. Градини    | 6  |
| с. Дъбовик    | 24 |
| с. Житен      | 16 |
| с. Зограф     | 6  |
| с. Изворово   | 30 |
| с. Йовково    | 20 |
| с. Калина     | 8  |
| с. Кардам     | 77 |
| с. Конаре     | 7  |
| с. Красен     | 33 |
| с. Крайще     | 3  |
| с. Къпиново   | 16 |
| с. Люляково   | 27 |
| с. Лозница    | 4  |
| с. Малина     | 18 |
| с. Петлешково | 23 |
| с. Писарово   | 8  |
| с. Пленимир   | 10 |
| с. Преселенци | 28 |
| с. Присад     | 22 |
| с. Пчеларово  | 32 |
| с. Равнец     | 16 |
| с. Рогозина   | 9  |
| с. Росен      | 10 |
| с. Росица     | 22 |
| с. Сираково   | 5  |
| с. Сноп       | 12 |
| с. Снягово    | 7  |
| с. Спасово    | 59 |
| с. Средина    | 5  |
| с. Сърнено    | 7  |

|               |                      |
|---------------|----------------------|
| с. Узово      | 3                    |
| с. Чернооково | 16                   |
| <b>ОБЩО</b>   | <b>660+10 резерв</b> |

Източник: Община Генерал Тошево

Съдовете за смет в селата от община Генерал Тошево се обслужват два пъти месечно в дните от петък до неделя. В селата контейнерите са 660 бр. метални тип „Бобър” с обем 1,1 куб.м.

#### 4.2.2. Система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

С цел да се осигури екологосъобразното управление на отпадъците община Генерал Тошево е сключила договор за сътрудничество с фирма „Екоколект” АД – организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки. Въведена е система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от стъкло, хартия и пластмаса в град Генерал Тошево и селата Кардам и Спасово. Поставени са и се обслужват по график 2 пъти месечно жълтите контейнери - 51 бр. (за опаковки от пластмаса, хартия и метал) и веднъж на 3 месеца зелените контейнери - 25 бр. за опаковки от стъкло. Така се постига редуциране обема на депонираните отпадъци, които в противен случай биха отишли на депото, а в момента се рециклират и оползотворяват.

През 2014 год. в община Генерал Тошево са събрани около 15 т. годни за повторна употреба отпадъци от пластмаса, хартия, стъкло и метал.

Оползотворяващата организация има следните ангажименти:

- Грижи се за поддържане доброто състояние на цветните контейнери.
- Възстановява във времето счупените или изгорели контейнери.
- Извършва периодични проверки и следи за спазване на предоставените писмени инструкции за работа по дейността за разделното събиране и качеството на изпълнение на поетите ангажименти от фирмите подизпълнители.
- Следи през годината за качеството и вида на събраните отпадъци от контейнерите, изготвя справки и информира периодично Общината.
- Обработва информацията и предоставя на Общината годишни данни за количествата разделно събрани, сортирани и предадени на крайни преработватели отпадъци от опаковки.
- Контролира транспортирането на разделно събраните отпадъци от контейнерите по утвърдения график.

Община Генерал Тошево има сключен договор за сътрудничество в областта на разделното събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/ с фирма „Трансинс технорециклираща компания” АД.

Община Генерал Тошево има сключен договор за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/ с фирма „Българска рециклираща компания” АД.

Община Генерал Тошево има сключен договор за сътрудничество в областта на разделното събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори с фирма „Трансинс батери” ООД, която е осигурила над 85 бр. кошчета за негодните за употреба батерии, които са разположени във всички населени места на общината, като през 2014 год са предадени над 26 кг. батерии.

В Общинска администрация - Генерал Тошево има обособени пунктове за събиране на негодни за употреба тонер касети и луминесцентни лампи.

Минимум веднъж годишно се правят акции за предаване на разделно събраните отпадъци на територията на общината от електронно и електрическо оборудване, батерии и акумулатори и др.

#### 4.2.3. Обезвреждане на отпадъци

Прилаганият метод за обезвреждане на отпадъците в община Генерал Тошево е чрез депониране на битовите отпадъци, като това е най-често използвания метод при обезвреждане на отпадъци в цялата страна.

До 2015 г. отпадъците се депонират на депо за неопасни ТБО на гр. Генерал Тошево, намиращо се 5 км. западно от града или на 2 км от кв. Пастир. Координати: 43°43.873 С; 28° 01.823 И, надм. вис. 260 м. Депото е в експлоатация от 1975 г. Предназначението му е за битови, неопасни промишлени и смесени с друг тип отпадъци. За депо са били определени 5,39 ха, но с отпадъци реално са заети не повече от 3 ха. Депото в Пастир е част от поземлен имот N000076. Има издадена скица N K05730/11.08.2003. Теренът е общинска публична собственост на Община Генерал Тошево. Отпадъците на сметището са уплътнявани и запръстявани с около 40 - 50 см. почвен слой. За тези цели е използван булдозер, който оперира на сметището.

Общинско депо за неопасни отпадъци до кв. „Пастир”, гр. Генерал Тошево е затворено със Заповед на РИОСВ - гр. Варна. Община Генерал Тошево е разработила и подала в ПУДООС проект за неговото закриване и рекултивация.

Съгласно действащия Национален план за управление на отпадъците (НПУО 2014-2020 г.) община Генерал Тошево е включена в регион за управление на отпадъците Добрич и е член на СНЦ „Управление на отпадъците - Регион Добрич“.

От 2015 г. отпадъците от Генерал Тошево се извозват и обезвреждат на новото регионално депо в с. Стожер, община Добричка. Депото обслужва всички 8 общини от регион Добрич: Добрич, Добричка, Тервел, Каварна, Балчик, Шабла, Генерал Тошево, Крушари и Шуменската-Никола Козлево. Депото в с. Стожер е с полезна площ 217 дка. Проектът предвижда поетапно изграждане на три клетки за депониране на отпадъци с площ около 75 дка. Общият капацитет на трите клетки за депониране е 685 000 куб.м. Планираният период на експлоатация е 30 години.

Депото е финансирано по ОП „Околна среда 2007-2013 г.“ с 36,9 млн.лева, от които 31,3 млн.лева от Европейски фонд за регионално развитие и 5,5 млн.лева национално съфинансиране от държавния бюджет. 1,9 млн.лева е собственото участие на деветте общини партньори. Регионалната система за отпадъци в регион Добрич е един от най-грандиозните проекти за страната в рамките на приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци“ на ОП „Околна среда“. Регионалната система за управление на отпадъците включва регионално депо за неопасни отпадъци (РД) "Стожер", претоварни станции за отпадъци в Балчик и Тервел, както и довеждащата инфраструктура до тях.

#### **4.2.4. Предотвратяване на риска от стари замърсявания**

Въпреки, че системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване е обхванала всички населени места в община Генерал Тошево, все още в покрайнините на почти всички населени места се формират нерегламентирани замърсявания, които периодично се почистват. Тези замърсявания са с битови, градински, селскостопански и строителни отпадъци. Обикновено отпадъците се изхвърлят от граждани или фирми, живеещи в близост до терени, които вече са замърсени. Поради високата цена на транспортните услуги у нас, видовете отпадъци като тези от строително-ремонтна дейност, от растениевъдна дейност и други, които гражданите са задължени нормативно сами да извозват на депото, след заплащане на съответната такса, обикновено се изхвърлят някъде в околоселищните райони. Нерегламентираните замърсявания нарушават ландшафта, замърсяват почвите, повърхностните и подземните води и представляват източник на зарази и неприятни миризми. Нерегламентирани струпвания на отпадъци се образуват най-често в покрайнините на населените места и в деретата. Общинската администрация провежда регулярен контрол и критични струпвания на отпадъци не се допускат. Образуваните нерегламентирани сметища се почистват периодично.

#### **4.3. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции и финансиране на дейностите**

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагането на местно ниво;
- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за обезвреждане на отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в община Генерал Тошево до 2020 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации, е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за насърчаване на кооперирането между общините, с цел изпълнение на техните отговорности и ще подпомогне усъвършенстването на системите за управление на отпадъците в общините и чрез регионалните инициативи ще бъде осигурен достъп до необходимото ноу-хау и техническа инфраструктура за обезвреждане на приемлива за населението цена.

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в община Генерал Тошево се осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет - Генерал Тошево, имащи отношение

към темата с отпадъците.

Изпълнението и координирането на дейностите по управление на отпадъците се извършва от еколога на Община Генерал Тошево, който съгласува всички процеси, проекти и проблеми с Кмета на общината.

За изпълнение на дейностите по управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево са възможни следните основни източници на финансиране: Такса „Битови отпадъци“, „Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, Държавен бюджет, Предприятие за управление на дейностите по околна среда /ПУДООС/ към МОСВ или друго външно финансиране.

Основният финансов механизъм за акумулиране на средства за финансиране на дейностите по управление на битовите отпадъци, следващ принципа „замърсителя плаща“ е регламентиран със Закона за местните данъци и такси (обн., ДВ, бр. 117 от 10.12.1997 г.), Глава трета “Местни такси”, Раздел I „Такса за битови отпадъци”. Съгласно закона, „такса битови отпадъци” се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения за битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се заплаща по ред, определен от общинския съвет.

За Община Генерал Тошево събраните такси „Битови отпадъци” от притежателите на жилищни и нежилищните имоти на нейната територия са основен източник на приходи за осъществяване на дейностите по управление на отпадъците.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка по дейности, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане,
- рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Задълженията на кмета на общината по отношение управление на отпадъците са разписани в Глава I на ЗУО, Раздел III Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация.

Кметът на община е отговорен за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци.

В Община Генерал Тошево се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците. Създадена е позиция общински експерт по опазване на околната среда (еколог), която се изпълнява от правоспособен и опитен общински служител. Нивото на работа е много добро, предвид ограничените човешки ресурси и предоставения технически капацитет.

В общинската програма за управление на отпадъците се предвижда следното:

- Приоритетно обучение на специалисти в общинската администрация, ангажирани в прилагането на законовите изисквания за управление на отпадъците;
- Периодично обучение и квалификация на администрацията имаща отношение с контрола и извършването на проверка за спазване на изискванията за управлението на отпадъците;
- Определяне участието и коопериране с другите общини в регионалното управление на оползотворяването или обезвреждането на отпадъци;
- Провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане на дейностите по управление на отпадъците;
- Осигуряване на договори с фирми с подходяща техника и оборудване.

За синхронизиране на местната нормативна уредба с приетите нови законови актове в България през 2014 год. се актуализира Наредбата за управление на отпадъците на територията на общината. Във връзка с разработените наредби на общината целогодишно се извършват проверки по изпълнението им, както от общински служители, кметове, така и съвместно с полиция, РИОСВ- Варна, Агенция безопасност на храните, РЗИ. За констатираните нарушения по наредбите през 2014 г. са дадени над 200 бр. предписания, като по-голяма част от тях са изпълнени, а за неизпълнените са съставени актове на нарушителите.

#### **4.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване**

Старите замърсявания с отпадъци са ползвани площадки с изменения в качеството на компонентите на околната среда /почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна/ до степен, водеща до риск за човешкото здраве.

На територията на община Генерал Тошево старите замърсявания са в резултат от локални */изоставени незаконни/неорганизиранни сметища* (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината.

Подготвен е проект за закриване и рекултивация на общинското депо до кв. „Пастир” - гр. Генерал Тошево, което е затворено със Заповед на РИОСВ - гр. Варна. Община Генерал Тошево е подала проекта за финансиране в ПУДООС и очаква неговото одобрение.

#### **4.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите**

Организационните схеми, правата и задълженията на гражданите, юридическите лица и едноличните търговци, както и на общинската администрация във връзка с осъществяването на дейностите по управление (събиране, обезвреждане и оползотворяване) на битовите и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на основание чл.22 и във връзка с чл.19 от Закона за управление на отпадъците */ЗУО/* са регламентирани в общинска Наредба за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на общината, приета от Общински съвет - Генерал Тошево. Същата Наредба определя и размера и реда за плащане на такси за битови отпадъци, съгласно Закона за местните данъци и такси */ЗМДТ/*, както и такси за строителни отпадъци от домакинствата и приравнени към битовите отпадъци, разрешени за депониране на депото за битови отпадъци. Регламентиран е и контролът и санкциите за нарушаване разпоредбите на цитираната Наредба.

Общината осигурява средства, необходими за извършване на дейността по събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци основно от такси смет, определени съгласно ЗМДТ, от таксите за ползване на депата от причинителите на подобни на битовите и строителни отпадъци от домакинствата и от други източници. Таксата за битови отпадъци се заплаща за услугите: събиране, извозване и обезвреждане в депата или други съоръжения за битови отпадъци, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет, въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1.Осигуряване на съдове за събиране и временно съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи, кошчета и др.

2.Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други съоръжения и инсталации за обезвреждането им, в т.ч. разделно събиране.

3.Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битовите отпадъци, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците.

4. Почистване на уличните платна, площади, алеи и останалите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

5. Поддържане на автопарка и закупуване на нова техника.

**Таблица 19: Приходи от такса-битови отпадъци по групи потребители в община Генерал Тошево**

| Години                                              | 2010           | 2011           | 2012           | 2013           | 2014           |
|-----------------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| <b>Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):</b> | <b>399 000</b> | <b>540 000</b> | <b>601 000</b> | <b>586 998</b> | <b>827 000</b> |
| В т.ч. от:                                          |                |                |                |                |                |
| Домакинствата                                       | 153 000        | 158 000        | 168 000        | 187 283        | 198 000        |
| Юридически лица                                     | 246 000        | 382 000        | 433 000        | 399 715        | 629 000        |

Източник: Община Генерал Тошево

През последните пет години приходите от такса „Битови отпадъци“ в Община Генерал Тошево нарастват със 107% от 399 000 лева през 2010 г. на 827 000 лева през 2014 г. Увеличението на приходите е преди всичко от таксите на юридически лица (629 000 лева през 2014 г.).

**Таблица 20: Разходи за управление на отпадъците**

| Години                                                 | 2010          | 2011          | 2012          | 2013          | 2014          |
|--------------------------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>Общо разходи за управление на отпадъците (лева)</b> | <b>390244</b> | <b>468521</b> | <b>446300</b> | <b>547936</b> | <b>678000</b> |

Източник: Община Генерал Тошево

За управлението на отпадъците през 2014 г. са изразходвани 678 000 лева. Анализът показва, че Община Генерал Тошево генерира достатъчно приходи за покриване на разходите и не се налага дофинансиране на дейностите по управление на отпадъците.

#### **4.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците**

Достъпът до информация, повишаването на създанието и еко-културата на обществото, участието му при вземане на решения и привличането му като партньор в процеса на управление на отпадъците е ключов момент, предопределящ до голяма степен успешната реализация на настоящата програма. Община Генерал Тошево поддържа редовна връзка със заинтересованите лица към дейностите за управление на отпадъците на нейна територия, като:

- Населението и производствените предприятия, генератори на отпадъци;
- Доставчиците на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, подготовка за рециклиране и обезвреждане на отпадъците;

Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Добрич.

Провежда се периодична комуникация за компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ.

Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационно-разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците.

Възможните действия включват:

- Системно информиране на обществеността чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.
- Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.
- Обучение на ученици, служители и членове на НПО.

- Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации свързани с третирането на отпадъците от ученици, студенти и членове на младежки клубове.
- Подготовка и разпространение на материали, насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.
- Организиране на акции за пролетно и есенно почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.
- Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.
- Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
- Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

#### **4.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци**

Води се редовна регистрация и контрол на всички извършвани дейности по отпадъците в община Генерал Тошево. Общинската администрация получава достоверна информация относно постъпващите за депониране на регионалното депо битови отпадъци чрез претеглянето им с електронна везна. Наблюдава се компетентност и оперативност при осигуряване на информация за дейността.

### **V. ПРОГНОЗИ**

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. През десетгодишния период 2002-2012 г. по данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително от 601 до 446 кг/жител/година. По отношение на нормата на натрупване на битови отпадъци на жител спрямо средните стойности за ЕС-27, България е с по-благоприятни стойности през последната отчетна 2012 г. и тенденциите в динамиката на показателя за периода. За същия десетгодишен период образуваните битови отпадъци на жител средно за ЕС-27 са съответно за 2002 г. – 527кг./жител, а за 2012 г. - 492кг/ж. Данните на Евростат през 2011 г. показват съществени различия в страните-членки на ЕС, като нормата на натрупване варира от 298 кг/жител/година в Естония и 315-320 кг/жител/година в Полша и Чехия до 719 кг/жител/година в Дания.

Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването на битови отпадъци, може да се очаква, че количеството на образуваните битови отпадъци в България ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в домакинствата. В резултат на разработването обаче на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъците 2014-2020 г. и прилагане на мерките, предвидени в нея, може да бъде прогнозирано стабилизиране на количеството образувани битови отпадъци, като България продължи да е с един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година”. Тенденциите в този показател са точен измерител за предотвратяването на образуването на отпадъци като най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците. Много по-неблагоприятен е показателят депонирани битови отпадъци на жител за България спрямо средното ниво на показателя за ЕС. В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС, но в България се депонират почти два пъти повече битови отпадъци на жител от средноевропейското ниво.

С цел осигуряване на единен и аргументиран подход при осъществяването на прогнозите за битови отпадъци през 2012 г. МОСВ утвърди Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци.

Община Генерал Тошево има изготвен морфологичен анализ на битовите си отпадъци, който е извършен през май 2015 г.

Таблица 21: Норма на натрупване на отпадъците

| Групи населени места | над 150 хил. | 50-150 хил. | 25-50 хил. | 3-25 хил. | под 3 хил. |
|----------------------|--------------|-------------|------------|-----------|------------|
| Норма на натрупване  | 410.3        | 349.6       | 334.9      | 295.5     | 241.7      |

В методиката за определяне на морфологичния състав на БО като норма на антрूपване се извеждат 5 групи населени места като за община Генерал Тошево тя варира между 295,5 и 241,7 кг/ж/ ден.

На базата на проведените анализи и с помоща на наличните методики на МОСВ и примерни норми за натрупване на БО е направена прогноза за количеството на отпадъците.

Таблица 22: Прогноза за количеството на отпадъците

|                                                                                               |               | 2015         | 2016         | 2017         | 2018         | 2019         | 2020         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| <b>Общо количество отпадъци</b>                                                               |               | <b>5741</b>  | <b>5122</b>  | <b>5579</b>  | <b>5374</b>  | <b>5226</b>  | <b>4933</b>  |
| Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците                            |               | <b>0,8</b>   | <b>0,9</b>   | <b>1,1</b>   | <b>1,25</b>  | <b>1,32</b>  | <b>1,35</b>  |
| Прогнозна норма на натрупване на отпадъци                                                     | кг/чов/г      | 410          | 369          | 406          | 395          | 388          | 370          |
| Прогнозен брой на населението                                                                 | брой          | 14020        | 13880        | 13741        | 13604        | 13468        | 13333        |
| Прогнозно количество на отпадъците - общо                                                     | тонове/г      | 5740,82      | 5121,72      | 5578,84      | 5373,58      | 5225,58      | 4933,21      |
| в т.ч.:                                                                                       |               |              |              |              |              |              |              |
| <b>Количества разделно събрани отпадъци от системи за разделно събиране (полезна фракция)</b> |               | <b>14650</b> | <b>13582</b> | <b>13028</b> | <b>13278</b> | <b>14490</b> | <b>16468</b> |
| Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Хартия                                 |               | <b>1</b>     | <b>1,1</b>   | <b>1,1</b>   | <b>1,1</b>   | <b>1,2</b>   | <b>1,2</b>   |
| Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Пластмаса                              |               | <b>0,8</b>   | <b>0,8</b>   | <b>0,9</b>   | <b>1</b>     | <b>1</b>     | <b>1,1</b>   |
| Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Стъкло                                 |               | <b>1</b>     | <b>0,8</b>   | <b>0,8</b>   | <b>0,9</b>   | <b>0,9</b>   | <b>1</b>     |
| Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване - Метали                                 |               | <b>0,5</b>   | <b>0,8</b>   | <b>1</b>     | <b>1,1</b>   | <b>1,1</b>   | <b>1,1</b>   |
| Норма на натрупване - Хартия                                                                  | кг/1 жит./год | 0,475        | 0,5225       | 0,57475      | 0,632225     | 0,75867      | 0,910404     |
| Норма на натрупване - Пластмаса                                                               | кг/1 жит./год | 0,101        | 0,0808       | 0,07272      | 0,07272      | 0,07272      | 0,079992     |
| Норма на натрупване - Стъкло                                                                  | кг/1 жит./год | 0,466        | 0,3728       | 0,29824      | 0,268416     | 0,2415744    | 0,2415744    |

| Норма на натрупване<br>- Метали | кг/1<br>жит./год | 0,003 | 0,0024   | 0,0024    | 0,00264   | 0,002904 | 0,0031944 |
|---------------------------------|------------------|-------|----------|-----------|-----------|----------|-----------|
| Хартия                          | тонове/год       | 6,66  | 7,2523   | 7,89764   | 8,600789  | 10,21777 | 12,13842  |
| Пластмаса                       | тонове/год       | 1,41  | 1,121504 | 0,999245  | 0,989283  | 0,979393 | 1,066533  |
| Стъкло                          | тонове/год       | 6,54  | 5,174464 | 4,098116  | 3,651531  | 3,253524 | 3,220911  |
| Метали                          | тонове/год       | 0,04  | 0,033312 | 0,0329784 | 0,0359145 | 0,039111 | 0,0425909 |

## VI. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

**Силни страни.** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

**Слаби страни.** Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

**Възможности.** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

**Заплахи.** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

| Силни страни |                                                                                                                                                    | Слаби страни |                                                                                                                                                                         |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1            | Изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места в общината.                                                              | 1            | Периодично образуване на нерегламентирани замърсявания.                                                                                                                 |
| 2            | Предоставяне на всички услуги по управление на отпадъците – сметосъбиране, обезвреждане, разделно събиране на отпадъците.                          | 2            | Неосъществена рекултивация на затвореното общинско депо за ТБО.                                                                                                         |
| 3            | Приета нормативна уредба за управление на отпадъците на местно ниво.                                                                               | 3            | Недостатъчна ангажираност на жителите за разделно събиране на отпадъци и спазване на изискванията за изхвърляне на отпадъци.                                            |
| 4            | Разработен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци генерирани на територията на община Генерал Тошево.                              | 4            | Ниска социална поносимост към увеличаване на таксите за отпадъци.                                                                                                       |
| 5            | Разработени програми и планове, които се фокусират върху бъдещи действия с цел решаване на съществуващите проблеми по управление на отпадъците.    | 5            | Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.                                                                 |
| 6            | Компетентни общински служители в областта на управление на отпадъците с воля за постигане на нормативните изисквания от ръководството на общината. | 6            | Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от резултатите, свързани с дейностите и услугите по управление на отпадъците. |

| Възможности                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Заплахи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1 Пълноценно използване на финансовите инструменти на европейския съюз, национални фондове и програми в областта на управлението на отпадъците</li> <li>2 Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци както в рамките на ЕС, така и в региона.</li> <li>3 Внедряване на нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците.</li> <li>4 Промяна на обществените нагласи в полза на ефективното управление на отпадъците.</li> <li>5 Осигуряване на прозрачност при определяне на такса битови отпадъци за граждани и бизнес.</li> <li>6 Въвеждане на принципа „заплащане според количеството на образуваните отпадъци“.</li> <li>7 Включване на частния сектор и реализиране на ПЧП за реализиране на дейности по управление на отпадъците.</li> <li>8 Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците – публични обсъждания, предоставяне на информация чрез различни медии и интернет.</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1 Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на отпадъците.</li> <li>2 Трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците.</li> <li>3 Увеличение на разхода за управление и компостиране на биоразградимите отпадъци.</li> <li>4 Налагане на санкции при неспазване изискванията на нормативната уредба.</li> <li>5 Преминаване към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци, съобразно промени в законодателството на ЕС и значително повишаване на такса битови отпадъци за населението.</li> </ol> |

Изготвеният SWOT анализ е основа за формулирането на стратегическите цели при управлението на отпадъците в община Генерал Тошево.

## **VII. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА**

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците е:

***Изграждане на ефективна и устойчива система за управление на отпадъците в община Генерал Тошево, предлагаща икономически достъпни и качествени услуги за ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве.***

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г. (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви „отпадъци“ и включва следните стратегически цели:

**Стратегическа цел 1:** Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

**Стратегическа цел 2:** Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

**Стратегическа цел 3:** Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда

**Стратегическа цел 4:** Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община Генерал Тошево за периода 2015-2020 г. :

*ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;*

*ОЦ 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;*

*ОЦ 3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;*

*ОЦ 4: Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци;*

*ОЦ 5: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците;*

*ОЦ 6: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.*

## **VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ**

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Генерал Тошево са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

### **8.1. Мерки за предотвратяване образуването на отпадъци**

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;

- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

**Стриктното предотвратяване** включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на *предотвратяването* включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорирани бифенили или озоноразрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).

- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

**Намаляването при източника** включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).

- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

**Повторната употреба на продуктите** включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно пълнене на стъклени или пластмасови бутилки, и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.

- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

**Рециклирането при източника** включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите

- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влягане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

## **8.2. Мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло**

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа **“отговорност на производителите”**, като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата и заведенията за обществено хранене;
- едрогабаритни отпадъци;

- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, определени в § 16 от ПЗР на ЗУО, се прилагат, както следва:

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Общите количества на отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло и съответните цели за рециклиране са изчислени поотделно за всеки регион за управление на отпадъците и общо за страната.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;
- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в регионалните инсталации за сепариране на смесени битови отпадъци.

**Отпадъци, събрани чрез системите за разделно събиране с контейнери**

За прогнозиране на количествата на рециклируеми отпадъци от системите за разделно събиране с цветни контейнери са използвани данни от отчетите на организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки за август 2013 г., като постигнатите резултати са преизчислени на годишна основа. Оценката за средното количество рециклируеми материали, събрани от системите за разделно събиране с контейнери за един жител средно за страната, е представено в следната таблица.

| Материал  | Количество<br>(кг/жител/г.) |
|-----------|-----------------------------|
| Хартия    | 0,8                         |
| Картон    | 1,2                         |
| Пластмаси | 1                           |
| Стъкло    | 1,9                         |
| Метали    | 0,005                       |

Целта е количествата разделно събрани отпадъци да нарастват през годините, като ще достигнат около 14 кг/жител през 2020 г.

**8.3. Мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците**

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО "Биоразградими отпадъци" са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Разпоредбите на чл.31, ал.1, т. 2 ЗУО изискват:

- до 31 декември 2013г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 50 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;
- до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими

битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО "Биоотпадъци" са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъците (обн. ДВ 107, 13.12.2013 г.) задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови био-тпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране на битови био-отпадъци.

#### ***Домашно компостиране***

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третираат органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички "зелени" отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост.

Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че 1 компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

#### ***Разделно събиране на битови био-отпадъци***

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови био-отпадъци са възприети допусканията определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба

за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста”. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци” и „растителни отпадъци” са представени в следващата таблица.

Прието е, че системата за разделно събиране на битови био-отпадъци ще бъде въведена до 2019 г. и участието на населението в разделното събиране ще е съобразено с изграждането на съответните инсталации. От системата за разделно събиране са изключени домакинствата които прилагат домашно компостиране.

#### **8.4. Мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради**

Според Рамковата Директива за отпадъци до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, който определя поетапно целите, за да се достигне крайната през 2020 г.:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, в сила от ноември 2012 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

#### **8.5. Мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация**

Съгласно §4, ал.2 от Преходните и Заключителни разпоредби на *Наредба № 6 от 27 август 2013г.* крайният срок за преустановяване на експлоатацията на съществуващи депа за битови отпадъци е до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално депо, което е предвидено с *Националния план за управление на отпадъците* по чл.49, ал.1 от ЗУО.

Съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци до кв. „Пастир”, гр. Генерал Тошево е затворено със Заповед на РИОСВ - гр. Варна. Община Генерал Тошево е разработила и подала в ПУДООС проект за неговото закриване и рекултивация.

Нерегламентираните сметища в общината не се експлоатират. Като основна предпоставка да не се допусне ново замърсяване на тези терени е, оптимизираната система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци в общината, с която е осигурено обслужване на цялото население от всички населени места, както и осъществяване на контрол от местните власти и регионалните органи на МОСВ да не се допуска възникване на нови локални замърсявания.

#### **8.6. Мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците**

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците.

Взимането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложили в Програмата за управление на отпадъците и Плана за действие към нея, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците.

Необходимо е да се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране и съзнание.

Постигането на целите ще се осъществи чрез изпълнението на следните мерки:

- Повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи и на бизнес организациите
- Провеждането на ежегодни национални кампании за почистване от отпадъци чрез участие на доброволци
- Участие в ежегодният конкурс за общини „За чиста околна среда”,
- Провеждане на регулярните информационни кампании съвместно с организациите по оползотворяване.
- Редовно предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;
- Привличане на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на “такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства;
- Повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, образуването и обезвреждането на отпадъците;
- Получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

## ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Таблица №23

| №                                                                               | Мерки / дейности / проекти                                                                                                                                                                                                                           | Бюджет<br>(хил.лв.) | Източници на<br>финансиране                               | Срок                    | Отговорник                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| <b>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1: ПРЕДОТВРЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ</b> |                                                                                                                                                                                                                                                      |                     |                                                           |                         |                                                                             |
| 1.                                                                              | Провеждане на информационни кампании, с които да се запознае населението за ползите и начините за предотвратяване и минимизиране образуването на отпадъци и намаляване на дела на рециклируемите материали в битовия поток (разделяне при източника) | 10                  | ПУДООС<br>Общински<br>бюджет,<br>Държавен<br>бюджет и др. | постоянен<br>до 2020 г. | Община и<br>медии                                                           |
| 2.                                                                              | Съставяне на регистър на всички производствени фирми на територията на общината и създаване на база данни за отделяните производствени отпадъци от тях                                                                                               | 10                  | Общински<br>бюджет                                        | 2015-2016               | Община и<br>предприятия                                                     |
| 3.                                                                              | Провеждане на кампании за повишаване на осведомеността на малките и средни предприятия на територията на община Генерал Тошево за правилното управление и намаляване на генерираните от тях отпадъци                                                 | 5                   | Общински,<br>Държавен<br>бюджет и др.<br>източници        | постоянен<br>до 2020 г. | Община и<br>предприятия                                                     |
| 4.                                                                              | Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране                                                                                                                                 | -                   | -                                                         | 2016-2020               | Община<br>Общински съвет                                                    |
| 5.                                                                              | Оценка на възможността за прилагане на ефективна методика за определяне на такса “битови отпадъци” на количество и спазвайки принципа “замърсителят плаща”                                                                                           | -                   | -                                                         | 2015-2020               | Община<br>Общински съвет                                                    |
| 6.                                                                              | Прилагане на финансови стимули за граждани, предаващи за обезвреждане или рециклиране битови отпадъци                                                                                                                                                | -                   | такса „Битови<br>отпадъци”                                | постоянен<br>до 2020 г. | Община<br>Общински съвет                                                    |
| 7.                                                                              | Обучение на служители от звената за обществени поръчки на администрации в Генерал Тошево относно „зелени обществени поръчки”, включително разработване на методически указания и примерни тръжни документи                                           | 2                   | ПУДООС<br>Общински<br>бюджет,<br>Държавен<br>бюджет и др. | постоянен               | Общинска и Държавни<br>администрации на<br>територията на Генерал<br>Тошево |
| <b>ОБЩО ПО ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1:</b>                                                |                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>27</b>           |                                                           |                         |                                                                             |

*Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г.*

| <b>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                  |            |                                                                         |           |                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------------------------|-----------|-------------------------------------------------|
| 1.                                                                                        | Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадък                                                                                 | 20         | Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет | 2015-2020 | Община                                          |
| 2.                                                                                        | Усъвършенстване на системата за разделно събиране на хартиени, картонени, найлонови и пластмасови отпадъци в административните, държавни и обществени сгради                                                                                                     | 10         | Общински бюджет, ПУДООС, организации по оползотворяване                 | 2015-2020 | Общинска администрация и Държавни администрации |
| 3.                                                                                        | Усъвършенстване на системите за разделно събиране на отпадъци от специфичните отпадъчни потоци и на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла, електрически и електронни уреди и др./ | 20         | Общински бюджет, Организации по оползотворяване и други                 | 2015-2020 | Община                                          |
| 4.                                                                                        | Проучване възможностите за оползотворяване на отпадъци от строителството                                                                                                                                                                                         | 10         | Общински бюджет                                                         | 2015-2016 | Община                                          |
| 5.                                                                                        | Стимулиране изграждането на мощности за оползотворяване на строителни отпадъци от частни инвеститори                                                                                                                                                             | -          | ПЧП, частни инвестиции                                                  | постоянен | Община, частен бизнес                           |
| 6.                                                                                        | Определяне на площадки за временно съхранение на биоразградимите отпадъци от населените места                                                                                                                                                                    | 20         | Общински бюджет                                                         | 2016-2017 | Община, Кметове на населени места               |
| 7.                                                                                        | Реализиране на проекти по населени места и увеличаване на броя на обхванатите домакинства с фамилно компостиране                                                                                                                                                 | 50         | ПУДООС, частни инвестиции и др. източници                               | 2015-2020 | Община                                          |
| <b>ОБЩО ПО ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2:</b>                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>130</b> |                                                                         |           |                                                 |
|                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                  |            |                                                                         |           |                                                 |

*Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г.*

|                                  |                                                                                                                                                                  |             |                                       |           |                                                              |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------------|
|                                  | <b>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3: ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЕНИЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ И ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ</b> |             |                                       |           |                                                              |
| 1.                               | Участие в регионалната система за управление на отпадъците - регион Добрич и изграденото регионално съоръжение за третиране на отпадъци на депото в с. Стожер    | -           | РСУО „Добрич”, ОПОС                   | 2015-2020 | РСУО                                                         |
| 2.                               | Подобряване на организацията на събиране и извозване на битови отпадъци                                                                                          | 100         | Общински бюджет                       | ежегодно  | Община и Избран изпълнител за сметосъбиране и сметоизвозване |
| 3.                               | Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, закупуване на нови сметоизвозващи машини от отчисленията по ЗУО                               | 200         | Общински бюджет, МОСВ и др. източници | 2015-2020 | Община                                                       |
| <b>ОБЩО ПО ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3:</b> |                                                                                                                                                                  | <b>300</b>  |                                       |           |                                                              |
|                                  | <b>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4: ПРЕДОТВРЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ СТАРИ ЗАМЪРСЯВАНИЯ С ОТПАДЪЦИ</b>                                                                    |             |                                       |           |                                                              |
| 1.                               | Рекултивация на Депо за ТБО (кв. „Пастир”, гр. Генерал Тошево)                                                                                                   | 2600        | Общински бюджет, МОСВ, ПУДООС         | 2015-2017 | Община                                                       |
| 2.                               | Периодично почистване на локални натрупвания на отпадъци по населени места                                                                                       | 30          | Общински бюджет                       | 2015-2020 | Община                                                       |
| <b>ОБЩО ПО ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4:</b> |                                                                                                                                                                  | <b>2630</b> |                                       |           |                                                              |
|                                  | <b>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5: НОРМАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ И УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ</b>                                 |             |                                       |           |                                                              |

*Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г.*

|                                  |                                                                                                                                                                                                |           |                                                        |                                     |                                     |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                |           |                                                        |                                     |                                     |
| 1.                               | Актуализация на Наредбата за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на община Генерал Тошево                                       | -         | -                                                      | 2015-2020                           | Община и Общински съвет             |
| 2.                               | Провеждане на обучения с цел повишаване на квалификацията на служителите, които имат отговорности по управление на отпадъците                                                                  | 5         | Общински бюджет,<br>Държавен бюджет и др.<br>източници | 2015-2020                           | Община, МОСВ, НСОРБ                 |
| 3.                               | Създаването и прилагането на подходяща регистрационна система за състоянието на отпадъците и осигуряване необходимата информация за докладване от страна на Общината към държавните институции | 5         | Общински бюджет                                        | 2015-2020                           | Община                              |
| 4.                               | Изготвяне на годишен отчет пред ОбС Генерал Тошево и РИОСВ – Варна, по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците в община Генерал Тошево                        | -         | -                                                      | Постоянен веднъж годишно до 31 март | Община                              |
| 6.                               | Представяне на годишни отчети за отчитане на отпадъците от промишлените предприятия на територията на общината                                                                                 | -         | -                                                      | Веднъж годишно до 28 февруари       | Община и Производствени предприятия |
| <b>ОБЩО ПО ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5:</b> |                                                                                                                                                                                                | <b>10</b> |                                                        |                                     |                                     |
|                                  | <b>ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6: УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ПРЕВРЪЩАНЕТО ѝ В КЛЮЧОВ ФАКТОР ПРИ ПРИЛАГАНЕ ЙЕРАРХИЯТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ</b>                                                      |           |                                                        |                                     |                                     |
| 1.                               | Включване на темата за управление на отпадъците в образователните програми в детски градини и училища                                                                                          | 5         | Общински бюджет                                        | 2015-2020                           | Община, училища, детски градини     |
| 2.                               | Организиране на кампании по почистване и информационни кампании за възможностите за предотвратяване и намаляване на образуването на                                                            | 10        | Общински бюджет,<br>ПУДОС,                             | Постоянен                           | Община и медии                      |

*Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево 2015-2020 г.*

|                                  |                                                                                                      |             |                       |           |        |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------------------|-----------|--------|
|                                  | отпадъците и ползите от това за производителите стоки, потребителите и други причинители на отпадъци |             | МОСВ и др. източници  |           |        |
| 3.                               | Издаване на информационни материали по проблемите на управление на отпадъците                        | 5           | Общински бюджет и др. | 2015-2020 | Община |
| 4.                               | Участие в националната кампания "За чиста околна среда".                                             | 150         | ПУДООС                | 2015-2020 | Община |
| <b>ОБЩО ПО ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6:</b> |                                                                                                      | <b>170</b>  |                       |           |        |
| <b>ОБЩО ЗА ПРОГРАМАТА</b>        |                                                                                                      | <b>3267</b> |                       |           |        |

## IX. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информацията относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки, проекти и дейности. Необходимо е да се определят обхватът на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графикът за предоставяне на информацията. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките в Програмата. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците.

Процесът по организация на изпълнението, осъществяване на наблюдение (мониторинг) и контрол на изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево, се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя в срок до 31 март и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и е целесъобразно да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост. Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците да се изготвя в следния формат:

- Въведение
- Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината
- Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението
- Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни
- Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им
- Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година
- Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата
- Заключение
- Приложения

Въведението включва уводни бележки, в които се обяснява основанието за изготвяне на отчета, за кого е предназначен отчетът, какви са целите на отчета и пояснение как е структуриран. Може да се включат и други важни съображения във връзка с изпълнение на програмата за управление на отпадъците в отчетния период.

Основната част на документа е отчетът за изпълнение и в нея се представят промените в средата за изпълнение през отчетната година; описание на предприетите от Общината действия за мониторинг и контрол по изпълнение на програмата, вкл. проведени оценки и/или допитвания до населението; постигнатия напредък по целите и мерките, включени в програмата и анализ на тяхното изпълнение или причини за неизпълнение.

В заключителната част се представят изводи от анализа на изпълнението и предложения за промени или адаптиране на програмата за текущата година в случай на необходимост.

Реализирането на общинската програма за управление на отпадъците на територията на община Генерал Тошево е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение,

контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

По отношение на графика за предоставяне на базова информация, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците, минималното изискване е тя да се събира, систематизира и обобщава на годишна база. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква Кметът да представя годишния отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март на следващата година. Поради това е подходящо събирането и систематизирането на информацията да се извърши до края на месец февруари.

Като административен подход е възможно Кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишния отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Главните рискове за реализацията на Плана за действие към Програмата за управление на отпадъците са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Очевидно е, че не е възможно да се предскажат с високо ниво на достоверност всички промени, които биха настъпили към хоризонта на изпълнението на стратегическите цели и конкретните дейности в програмата. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия.

Основните компоненти на Общинска програма за управление на отпадъците имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени. В този смисъл партньорството между общинските власти, областната администрация, държавата, бизнес субектите, НПО и всички заинтересовани лица и институции ще гарантира изпълнението на по-голям обем от планираните мерки и дейности.

#### *Процедура за актуализация на програмата*

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на актуализацията на разработените общински програми за управление на отпадъците – програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Необходимост от актуализация на общинската Програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори – например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични (оперативни) цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението – значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целите въпреки изпълнението на предвидените мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от тях, които не дават очаквания резултат.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от Общински съвет и да се публикува за информация на обществеността.

## **Х. СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ И СХЕМИТЕ**

Таблица 1: Населени места в Община Генерал Тошево с площ на землищата

Таблица 2: Кладенци - общинска собственост по населени места в община Генерал Тошево

Таблица 3: Население в община Генерал Тошево по пол и местоживееене 2010 - 2014 г.

Таблица 3: Население в община Генерал Тошево по пол и местоживееене 2010 - 2014 г.

Таблица 4: Население в община Генерал Тошево по възрастови групи и пол към 01.02.2011 г.

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по местоживееене и пол към 31.12.2014

Таблица 6: Население по постоянен адрес в община Генерал Тошево 2010- 2014 г.

Таблица 7: Брой предприятия (без финансовите) в община Генерал Тошево за периода 2007-2011

Таблица 8: Предприятия (без финансовите) според броя на заетите в община Генерал Тошево

Таблица 9: Средна годишна работна заплата на наетите лица в лева

Таблица 10: Обработваема земеделска земя, пазар на земята, брой регистрирани земеделски производители и брой кооперации в община Генерал Тошево за периода 2007-2012 г.

Таблица 11: Брой отглеждани животни и животновъдни обекти в община Генерал Тошево

Таблица 12: Генерирани количества ТБО в община Генерал тошево (тона за година)

Таблица 13: Обемно тегло на смесените битови отпадъци на Община Генерал Тошево по сезони

Таблица 14: Количества разделно събрани отпадъци в община Генерал Тошево (тона)

Таблица 15: Цели на национално ниво за ограничаване количествата депонирани отпадъци

Таблица 16: Сезонно разпределение на дела на градинските отпадъци в община Генерал Тошево

Таблица 17: Налични съдове за събиране на битови отпадъци в община Генерал Тошево

Таблица 18: Разположение и брой на съдовете за битови отпадъци по населени места

Таблица 19: Приходи от такса-битови отпадъци по групи потребители в община Генерал Тошево

Таблица 20: Разходи за управление на отпадъците

Таблица 21: Норма на натрупване на отпадъците

Таблица 22: Прогноза за количеството на отпадъците

Таблица 23: План за действие

Фиг. 1: Карта на област Добрич

Фиг. 2: Баланс на площта на община Генерал Тошево по видове територии

Фиг. 3: Карта на населените места в община Генерал Тошево

Фиг. 4: Среден морфологичен състав на смесените битови отпадъци на община Генерал Тошево за четири сезона

Фиг. 5: Обемно тегло на смесените битови отпадъци на община Генерал Тошево

Фиг. 6: Градински отпадъци в община Генерал Тошево (%)

## XI. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

|           |                                                                                               |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| БО        | Битови отпадъци (на места в текста е използвано и съкращение за твърди битови отпадъци – ТБО) |
| ГПСОВ     | Градска пречиствателна станция за отпадъчни води                                              |
| ДБ        | Държавен бюджет                                                                               |
| ДО        | Данъчна оценка                                                                                |
| ЕС        | Европейски съюз                                                                               |
| ЗМДТ      | Закон за местните данъци и такси                                                              |
| ЗМСМА     | Закон за местната администрация и местното самоуправление                                     |
| ЗОП       | Закон за обществените поръчки                                                                 |
| ЗУО       | Закон за управление на отпадъците                                                             |
| ИАОС      | Изпълнителна агенция по околна среда                                                          |
| ИСПА/ISPA | Инструмент за структурни политики за предприєдиняване                                         |
| (ИУ)ЕЕО   | (Излязло от употреба) електрическо и електронно оборудване                                    |
| (ИУ)МПС   | (Излезли от употреба) моторни превозни средства                                               |
| МЗГ       | Министерство на земеделието и горите (до 18 юли 2007 г)                                       |
| МЗП       | Министерство на земеделието и продоволствието (след 18 юли 2007)                              |
| МОСВ      | Министерство на околната среда и водите                                                       |
| НСИ       | Национален статистически институт                                                             |
| НФООС     | Национален фонд за опазване на околната среда (сега е ПУДООС)                                 |
| О         | Оператор                                                                                      |
| ОА        | Общинска администрация                                                                        |
| ОО        | Организация по оползотворяване                                                                |
| ООС       | Опазване на околната среда                                                                    |
| ОП        | Обществена поръчка                                                                            |
| ОПУ(Д)О   | Общинска програма за управление на (дейностите по) отпадъците                                 |
| ПО        | Производствени отпадъци                                                                       |
| ПСОВ      | Пречиствателна станция за отпадъчни води                                                      |
| ПУДООС    | Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда                         |
| РИОСВ     | Регионална инспекция по околната среда и водите                                               |
| РБ        | Републикански бюджет                                                                          |
| РД        | Регионално депо                                                                               |
| СО        | Строителни отпадъци                                                                           |
| ТБО       | Такса за битови отпадъци                                                                      |
| УО        | Управление на отпадъците                                                                      |

## XII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №1 Окончателен доклад от изготвен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево